

V. İ. LENİN

**SOSYALİZM
VE SAVAŞ**

ERİŞ YAYINLARI

SOSYALİZM VE SAVAŞ

V. İ. LENİN

Viladimir İliç Lenin, *Sosyalizm ve Savaş*, Temmuz-Ağustos 1915'de yazıldı. 1915 güzünde Cenevre'de broşür olarak yayınlandı.

[Türkçesi: Lenin, *Sosyalizm ve Savaş*, Sol Yayınları, Şubat 1980, Beşinci Baskı, s: 9-58]

Eriş Yayınları tarafından düzenlenmiştir, 2003.

erisyay@kurtuluscephesi.com

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.net>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

İÇİNDEKİLER

9	[Önsözler]
9	İlk Yabancı Baskıya Önsöz
10	İkinci Baskıya Önsöz
11	Birinci Bölüm – Sosyalizmin İlkeleri ve 1914-1915 Savaşı
11	Sosyalistlerin Savaşa Karşı Tutumları
12	Modern Zamanların Tarihinde Savaş Türleri
12	Saldırgan ve Savunucu Savaş Arasındaki Ayrım
13	Bugünkü Savaş Emperyalist Bir Savaştır
14	Köleliği Sürdürmek ve Güçlendirmek İçin Büyük Köle Sahipleri Arasındaki Savaş
16	“Savaş Politikasının Başka Araçlarla Devamıdır” (Yani Şiddet) “Araçlarıyla”
16	Belçika Örneği
17	Rusya Niçin Savaşıyor?
18	Sosyal-Şovenizm Nedir?
18	Basle Bildirisi
19	Marx ve Engels’e Yapılan Yanlış Atıflar
20	II. Enternasyonalin Çöküşü
21	Sosyal-Şovenizm Tastamam Bir Oportünizmdir
22	Oportünistlerle Birlik Olmak, İşçilerle “Kendi” Ulusal Burjuvazileri Arasında İttifak Kurmak ve Uluslararası Devrimci İşçi Sınıfını Parçalamak Demektir
23	“Kautskicilik”
24	Marksistlerin Sloganı, Devrimci Sosyal-Demokrasi Sloganıdır
24	Siperlerde Doğan Kardeşleşme Örneği
25	İllegal Örgütün Önemi
26	Emperyalist Savaşta “Kendi” Hükümetnin Yenilgisi Üzerine
26	Pasifizm ve Barış Sloganı
27	Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı
28	İkinci Bölüm – Rusya’da Sınıflar ve Partiler
28	Burjuvazi ve Savaş
30	İşçi Sınıfı ve Savaş
31	Devlet Dumasında Rus Sosyal-Demokrat İşçi Grubu ve Savaş

35	Üçüncü Bölüm – Enternasyonalin Yeniden Kurulması
35	Sosyal-Şovenlerin ve “Merkez”in Yöntemi
37	Muhalefetin Durumu
40	Rus-Sosyal-Demokrat İşçi Partisi ve III. Enternasyonal
42	Dördüncü Bölüm – Bölünmenin Tarihi ve Rusya’da Sosyal- Demokrasinin Bugünkü Durumu
43	“Ekonomistler” ve Eski <i>İskra</i> (1894-1903)
43	Menşevikler ve Bolşevikler (1903-1908)
44	Marksizm ve Tasfiyecilik (1908-1914)
46	Marksizm ve Sosyal-Şovenizm (1914-1915)
46	Rus Sosyal-Demokrasisinde Bugünkü Durum Partimizin Görevleri
50	Açıklayıcı Notlar

SOSYALİZM VE SAVAŞ

(RUS SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİNİN
SAVAŞA KARŞI TUTUMU)^[1]

V. İ. LENİN

[ÖNSÖZLERİ]

İLK YABANCI BASKIYA ÖNSÖZ

Savaş bir yıldır sürüp gidiyor. Partimiz, savaşa karşı tutumunu, daha savaşın hemen başında, Eylül 1914'te yazılan Merkez Komitesi Bildirisinde açıklamış ve bunu Merkez Komitesi üyeleri ile partimizin Rusya'daki sorumlu temsilcilerine gönderdikten ve onların onayını aldıktan sonra, 1 Kasım 1914'te partimizin merkez organı Sosyal-Demokrat^[2] n° 33'te yayınlamıştı. Daha sonra n° 40'ta (29 Mart 1915), bizim ilke ve taktiklerimizi daha kesinlikle belirten Bern Konferansı^[3] kararları yayınlandı. Bugün, Rusya'da yığınlar arasında, büyümekte olan devrimci bir tutum ve davranışın açık belirtileri var. Öteki ülkelerde de, kendi hükümetleri ve burjuvazileri yanında yer alan sosyal-demokrat [sayfa 9] partilerin yetkililerinin büyük bir çoğunluğunca proleteryanın devrimci çabaları baskı al-

tında tutulduğu halde, benzer bir oluşumun belirtileri var. Bu durum, sosyal-demokratların savaş-la ilgili taktiklerini özetleyen bir broşürün hemen yayınlanmasını gerektiriyor. Yukarda sözü edilen parti dokümanlarını bütünü ile yeniden basarken, burjuva ve proletarya taktikleri adına, yayınlarda ve parti toplantılarında belirtilen ana görüşleri anımsatmak amacıyla bunlara kısa açıklama-lar ekledik.

Cenevre, Ağustos 1915

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Bu broşür, 1915 yazında Zimmerwald konferansının^[4] hemen öngününde yazılmıştı. Broşür, Almanya ve Fransa'da yayınlandığı gibi, Norveç Sosyal-Demokrat Gençliğinin organında da, Norveç dilinde bütünü ile basılmıştır. Broşürün Almanya basımı, Almanya'da Berlin'de, Leipzig'e, Bremen'e ve öteki kentlere Fransız zimmervaldcıları tarafından gizli olarak dağıtılmıştır. Rusça baskısı, Rusya'ya pek az sayıda ulaşmış ve Moskovalı işçiler tarafından elyazısıyla çoğaltılmıştır.

Biz, şimdi, broşürü bütünü ile doküman olarak yeniden basıyoruz. Okur, broşürün 1915 Ağustosunda yazıldığını anımsamalıdır. Bunun, özellikle Rusya ile ilgili bölümler yönünden anımsanması gereklidir. Rusya o sırada henüz çarlıkla yönetilen Romanov Rusyasıydı. [sayfa 10]

Broşürün, Rusya'da 1918'de
Petrograt Sovyeti tarafından
ilk legal baskısı için yazılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYALİZMİN İLKELERİ VE 1914-1915 SAVAŞI

SOSYALİSTLERİN SAVAŞA KARŞI TUTUMLARI

Sosyalistler, halklar arasındaki savaşları daima barbarca ve canavarca bulmuşlar ve kötülemişlerdir. Bizim savaşa karşı tutumumuz gene de aslında burjuva pasifistleri ile anarşistlerden farklıdır. Her şeyden önce, biz, bir yanda savaşlar ile öte yanda bir ülke içindeki sınıf savaşımını arasındaki ayrılmaz bağlılığı; sınıflar ortadan kaldırılmadan ve sosyalizm kurulmadan savaşların ortadan kaldırılmasının olanaksızlığını ve iç savaşların, örneğin, ezilen sınıfın ezene, kölenin köle sahiplerine, serflerin toprak beylerine, ücretli işçilerin burjuvaziye karşı verdikleri savaşların haklılığını, ilerici niteliğini ve gerekliliğini tamamen kabul ederiz. Biz marksistler, hem

pasifistlerden, hem [sayfa 11] anarşistlerden, her savaşın ayrı ayrı, Marx'ın diyalektik materyalizmi görüşü açısından, tarihsel bir incelenmesi yapılması gereğini kabul ederiz. Her savaşta kaçınılmaz bir biçimde olagelen dehşete, zulme, sefalete ve işkenceye karşın, tarihte ilerici nitelikte pek çok savaş vardır; bu savaşlar (örneğin mutlakiyet ya da kölelik gibi) çok kötü ve gerici kurumların yıkılmasına ya da (Türkiye ve Rusya'da olduğu gibi) Avrupa'da en barbar despotlukların ortadan kalkmasına yardım ederek, insanlığın gelişmesine hizmet etmişlerdir. Bunun için, bugünkü savaşın da tek başına tarihsel özelliklerini incelemek zorunluluğu vardır.

MODERN ZAMANLARIN TARİHİNDE SAVAŞ TÜRLERİ

Büyük Fransız Devrimi ile insanlık tarihinde yeni bir çağ açılmıştır. O zamandan Paris Komününe kadar, yani 1789'dan 1871'e kadar, ulusal kurtuluş için verilen bazı savaşların ilerici bir burjuva niteliği vardır. Bir başka deyişle, bu savaşların başlıca içerikleri ve tarihsel anlamları, mutlakiyeti ve feodalizmi devirmek, hiç değilse bu kurumların temelini sarsmak ya da yabancı boyunduruğundan kurtulmaktır. Onun içindir ki, bu savaşlar ilerici savaşlardı ve *bu gibi* savaşlar verilirken bütün içten devrimci demokratlar ile sosyalistler, feodalizmin ve mutlakiyetçiliğin temellerini yıkan ya da en azından bu temelleri sarsan, ya da yabancıların baskısına karşı savaşım veren tarafa (yani burjuvaziye) daima sevgi duymuşlardır. Örneğin, Fransa'nın verdiği devrimci savaşlar, yabancı toprakların Fransızlar tarafından yağma edilmesi ve ele geçirilmesi gibi bir unsuru da içerdiği halde, bu unsur, ihtiyar ve köleci Avrupa'daki feodalizmi ve mutlakiyeti paramparça eden bu savaşların temel tarihsel anlamını zerre kadar değiştirmemiştir. Fransa-Prusya savaşında Almanya, kuşkusuz Fransa'yı soydu ama, bu durum, gene de, milyonlarca Almanı feodal merkezîyetçilikten ve çar ile Napoleon III [sayfa 12] gibi iki despotun zulmünden kurtaran bu savaşın temel tarihsel özelliğini değiştiremez.

SALDIRGAN VE SAVUNUCU SAVAŞ ARASINDAKİ AYRIM

1789-1871 dönemi, derin izler ve devrimci anılar bırakmıştır. Feodalizmin, mutlakiyetin ve yabancı zulmünün devrilmesinden

önce proletaryanın sosyalizm için vereceği savaşımın gelişmesi olanaksızdı. Böyle bir dönemin savaşları ile ilgili olarak “savunma” savaşının meşruluğu üzerine söz ederken, sosyalistler, daima sonu ortaçağ kurumlarına ve köleliğe karşı devrime çıkacak olan bu amaçları gözönünde bulundurmuşlardır. “Savunma” savaşı sözü ile sosyalistler, her zaman bu anlamda “haklı” bir savaşı kastetmişlerdir (W. Liebknecht de bir defasında bunu tıpkı böyle ifade etmiştir). Sosyalistler, yalnızca bu anlamda, “anayurdun savunulması için” verilen savaşlara ya da “savunma” savaşlarına, meşru, ilerici ve haklı savaşlar gözü ile bakmışlar ve bakmaktadırlar. Örneğin, yarı, Fas Fransa’ya, Hindistan İngiltere’ye, İran ya da Çin, Rusya’ya... savaş açsalar, ilk saldıran *kim olursa olsun*, bu savaşlar, “haklı” savaşlar, “savunma” savaşları sayılırlar; ve her sosyalist, ezilen, bağımlı, eşit olmayan devletin, ezen, köleci, soyguncu “büyük” devlete karşı kazanacağı zaferi sevgi ile karşılar.

Ama şöyle bir durumu gözünüzün önüne getirin: 100 kölesi olan bir köle sahibi, kölelerin daha “adil” bir dağılımı için 200 kölesi olan bir köle sahibine karşı savaşa giriyor. Açıktır ki, bu durumda, “savunma” savaşı ya da “anayurdun savunulması için” savaş deyimlerinin kullanılması, tarihsel bakımdan yanlış, ve uygulamada, halkın, işin inceliğini aramayan ve bilisiz kimselerin, kurnaz köle sahiplerince aldatılması olur. İşte bugünkü emperyalist burjuvazi, köleliği sağlamlaştırmak ve güçlendirmek için köle sahipleri arasındaki savaşı, “ulusal” ideoloji ve [sayfa 13] “anayurdun savunulması” gibi sözlerle halka yutturmak istemektedir.

BUGÜNKÜ SAVAŞ EMPERYALİST BİR SAVAŞTIR

Hemen herkes, bugünkü savaşın emperyalist bir savaş olduğunu kabul ediyor, ama çoğu durumlarda bu terime başka anlamlar verilmekte ya da bu terim yalnızca bir tarafa uygulanmakta, ya da bu savaşın sonuçta burjuva-ilerici, ulusal-kurtarıcı bir özelliği olabileceği iddiasına açık bir kapı bırakılmaktadır. Emperyalizm, gelişen kapitalizmin, ancak 20. yüzyılda ulaşılan en yüksek aşamasıdır. Kapitalizm, onlar kurulmadan feodalizmi yıkmasına olanak bulunmayan ulusal devletleri, şimdi kendisi için cendere gibi görüyor. Kapitalizm, yoğunlaşmayı o derece geliştirmiştir ki, sanayiinin bütün dalları, sendikalar, tröstler ve kapitalist milyonerlerin kur-

dukları birliklerce kısıvrak bağlanmış, ve hemen hemen bütün dünya “sermaye lordları” tarafından ya sömürgeler halinde, ya da sömürge olmayan öteki ülkeler, mali sömürünün binlerce kollu ağı içine hapsolunarak paylaşılmıştır. Serbest ticaret ve rekabetin yerini tekel kurma, sermaye yatırımı için ülkeleri ele geçirme, bu ülkelerden hammadde ithal etme gibi çabalar almıştır. Feodalizme karşı verdiği savaşla ulusların kurtarıcısı olan kapitalizm, şimdi, emperyalist kapitalizme dönüştü ve uluslar için en büyük ezici güç durumuna geldi. Eskiden ilerici bir niteliği olan kapitalizm, gerici oldu; üretici güçleri o derece geliştirdi ki, uluslar ya sosyalizme geçme, ya da, sömürgeler, tekeller, ayrıcalıklar ve ulusların çeşitli yollardan ezilmesiyle, kapitalizmin yapay olarak korunması için “büyük” devletler arasındaki silahlı savaşında yıllarca ve hatta on yıllarca acı çekme şıkları ile yüzyüze geldiler. [sayfa 14]

KÖLELİĞİ SÜRDÜRMEK VE GÜÇLENDİRMEK İÇİN BÜYÜK KÖLE SAHİPLERİ ARASINDAKİ SAVAŞ

Emperyalizmin belirgin niteliğini açıklamak için dünya sözünde “büyük” (yani yağmada başarılı) devletler arasında bölüşülmesini gösteren rakamları buraya alıyoruz :

BÜYÜK DEVLETLERİN SÖMÜRGELERİ (YÜZÖLÇÜMÜ: MİLYON KM²; NÜFUS: MİLYON KİŞİ)

Ülkeler	Sömürgeler				Anayurt		Toplam	
	1876		1914		1914		1914	
	Km ²	Nüfus	Km ²	Nüfus	Km ²	Nüfus	Km ²	Nüfus
İngiltere	22,5	251,9	33,5	393,5	0,3	46,5	33,8	440
Rusya	17	15,9	17,4	33,2	5,4	136,2	22,8	169,4
Fransa	0,9	6	10,6	55,5	0,5	39,6	11,1	95,1
Almanya	-	-	2,9	12,3	0,5	64,9	3,4	77,2
Birleşik Devletler	-	-	0,3	9,7	9,4	97	9,7	106,7
Japonya	-	-	0,3	19,2	0,4	53	0,7	72,2
6 büyük devletin toplamı	40,4	273,8	65	523,4	16,5	437,2	81,5	960,6

Bu tablodan, 1789-1871’de özgürlük adına öbür ulusların önünde savaşan ulusların çoğunun, şimdi, 1876’dan sonra, gelişmiş

ve “iyice olgunlaşmış” kapitalizme dayanarak dünya nüfusunun ve uluslarının çoğunluğunu ezen ve köleleştiren güçler durumuna geldiği görülecektir. 1876’dan 1914’e kadar altı “büyük” devlet 25 milyon kilometrekare toprak ele geçirmişlerdir. Bu, Avrupa’nın iki-buçuk katı bir alan demektir! Altı devlet, *yarım milyonu* aşkın (523 milyon) sömürge halkını köle etmiştir. “Büyük” devletlerin her dört kişisine “sömürgelerin” beş kişisi düşmekte. Ve ^[sayfa 15] herkes bilir ki, sömürgeler ateş ve kılıçla ele geçirilmiş, sömürge halklarına vahşice davranılmış, bu halklar binbir biçimde sömürülmüştür (sermaye ihraç ederek, imtiyazlar alınarak, emtia satılırken aldatılarak, “egemen” ulusun yetkililerine boyun eğdirilerek, ve şu ya da bu biçimde). İngiliz-Fransız burjuvazisi ulusların özgürlüğü ve Belçika için savaştıklarını söylerken halkı aldatmaktadırlar; aslında bunlar zorla ele geçirdikleri sömürgeleri ellerinde tutmak için savaşıyorlar. Eğer İngilizlerle Fransızlar sömürgelerini kendileriyle “hakkaniyetle” bölüşmeye razı olsalar, Alman emperyalistleri Belçika’yı, vb. hemen bırakırlar. Durumun acayıplığı şurada ki, bu savaşta sömürgelerin kaderi Kitadaki [Kara Avrupası-daki -ç.] savaşla belirleniyor. Burjuva adaleti ve ulusal özgürlük (ya da ulusların var olma hakkı) açısından Almanya, İngiltere ve Fransa’ya karşı tamamen haklıdır; çünkü sömürge bakımından “geride bırakılmış”, düşmanları kendisinden çok daha fazla ulusu sömürmekte ve ezmekte, müttefikleri Avusturya tarafından ezilen İslavlar kuşkusuz “ulusların gerçek hapisanesi” denilen çarlık Rusyasında yaşayanlardan fazla özgürdürler. Ama Almanya, ulusların kurtuluşu için değil, köleleştirilmesi için savaşıyor. Daha yaşlı ve gırtlığına kadar doymuş soyguncuları soyma işinde genç ve daha güçlü soyguncuya (Almanya’ya) yardım etmek, sosyalistlere düşmez. Sosyalistler, hepsini de devirmek için, soyguncular arasındaki çe-kışmeden yararlanma yoluna gitmelidirler. Bunu yapabilmek için de sosyalistler, her şeyden önce, halka doğruları söylemeli; yani bu savaşın, köleliği güçlendirmek için köle sahipleri arasında bir savaşım olduğunu söylemelidirler. Bu savaş, birincisi, “daha adil” bir bölünme yoluyla sömürgelerin köleleştirilmesini tamamlamak; ikincisi, büyük devletler içindeki öteki ulusların üzerlerindeki baskının artırılması, “çünkü *hem* Avusturya, *hem* Rusya (Rusya’nıniki Avusturya’nınkinden de beter) egemenliklerini ^[sayfa 16] böyle bir baskı ile sürdürdükleri gibi bu baskıyı savaş yoluyla daha da şiddetlendirmektedirler; üçün-

cüsü, ücret köleliğini pekiştirmek ve uzatmak, çünkü proletarya parçalandığı ve ezildiği halde, kapitalistler, savaştan servetler yapmakta ve en özgür ve en cumhuriyetçiler de dahil, bütün ülkelerde, başkaldıran ulusal bağınazlığı ve gericiliği körükleyerek bu işten kazançlı çıkmaktadırlar.

“SAVAŞ POLİTİKANIN BAŞKA ARAÇLARLA DEVAMIDIR”
(YANI ŞİDDET) “ARAÇLARIYLA”^[5]

Bu ünlü söz, savaş üzerine derin bilgisi olan yazarlardan birisi, Clausewitz tarafından söylenmiştir. Marksistler, haklı olarak, bu beliti, dai-ma, her savaşın özelliğini kavramada teorik temel olarak görmüşlerdir. Marx ve Engels de savaşlara işte bu görüş açısından bakmışlardır.

Bu görüşü şimdiki savaşa uygulayınız. Göreceksiniz ki, yıllar yılı, neredeyse yarım yüzyıldır, İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Avusturya ve Rusya'nın hükümetleriyle yönetici sınıfları, sömürge-leri yağma etme, yabancı uluslara zulmetme, işçi sınıfı hareketlerini ezme politikasını gütmüşlerdir. Bugünkü savaşta izlenen politika da, işte tıpkı bu politikadır. Özellikle hem Avusturya'nın, hem Rusya'nın barışta da savaşta da politikası, ulusları özgürlüğe kavuşturmak değil, köleleştirmektir. Bunun tersine Çin' de, İran'da, Hindistan'da ve öteki bağımlı ülkelerde son birkaç on yıldır, milyonlarca insanda bir ulusal uyanmayı sağlayacak ve onları barbar, gericisi “büyük” devletlerin zulmünden kurtaracak bir politika uygulanmaktadır. Böylesine bir tarihsel temel üzerinde yürütölen bir savaş, bugün bile, bir burjuva-ilerici ve ulusal kurtuluş savaşı olarak kabul edilir.

“Büyük” ulusların ve bunların önde gelen sınıflarının politikasını sürdürmek için girişilen bugünkü savaşa yalnızca bir gözetmek, “anayurdun savunulması”nın bir ^[sayfa 17] bahane olduğunu ve tarihsel gerçeklere karşıt düştüğünü görmeye yeter.

BELÇİKA ÖRNEĞİ

Üçlü (şimdi dörölü) Antanta dahil sosyal-şovenler (Rusya'da Plehanov ve şürekası), Belçika örneğini öne sürmeyi pek severler. Ne var ki, bu örnek de onları yalanlıyor. Saldırgan devletlerin her

zaman, her yerde yaptıkları gibi, Alman emperyalistler, Belçika'nın yansızlığını hayasızca çiğnediler ve işlerine gelince *bütün* antlaşmaları ve yükümlülükleri ayaklar altına aldılar. Uluslararası sözleşmelere uyulmasını isteyen bütün devletlerin Almanlara karşı savaş ilan ettiklerini ve Almanların, Belçika'dan çekilmesini ve tazminat ödemesini istediklerini düşünelim. Bu durumda sosyalistler, kuşkusuz, Almanların düşmanlarını haklı göreceklendir. Ne var ki, gerçekte "üçlü (ve dördü) Antant", Belçika'nın iyiliğine savaşmamaktadır. Bunu herkes biliyor, yalnız ikiyüzlüler bu gerçeği gizliyor. İngiltere, Almanya'nın sömürgeleri ile Türkiye'ye; Rusya, Galiçya ile Türkiye'ye elatmış; Fransa Alsace-Lorraine ile neredeyse Ren'in sol yakasını istiyor; ganimetin (Arnavutluk ve Küçük Asya'nın) bölüşülmesi için İtalya ile bir sözleşme yapılmış; gene ganimetin bölüşülmesi için Bulgaristan ve Romanya ile pazarlıklar sürüp gitmekte. Bugünkü hükümetlerin sürdürdüğü bu savaşta, Avusturya ya da Türkiye'nin vb. boğulmalarına yardım *etmeksizin* Belçika'ya yardım etmek *olanaksız!* "Anayurdun savunulması" bunun neresinde? Öteki uluslar ezme amacıyla verilen emperyalist savaşın, gerici burjuvalar ve tarih bakımından günü geçmiş hükümetler arasındaki savaşın belirgin niteliği işte budur. Bugünkü savaşa katılmayı kim haklı gösteriyorsa, o, ulusların emperyalistlerce ezilmeleri suçuna katılıyor demektir. Kim, hükümetlerin içine düştükleri zorluklardan toplumsal bir devrim adına savaşım vermek için ^[sayfa 18] yararlanıyorsa, o, ancak sosyalizm altında gerçekleştirebilecek bütün ulusların gerçek özgürlüğü için savaşım veriyor demektir.

RUSYA NİÇİN SAVAŞIYOR?

Rusya'da yeni tipte bir kapitalist emperyalizm, İran, Mançurya ve Moğolistan'a karşı güdülen çarlık politikasında kendini açıkça ortaya koymuştur; ama genellikle Rus emperyalizminde egemen unsur, militarizm ve feodalizmdir. Dünyada hiçbir ülkede nüfusun büyük çoğunluğu Rusya'da olduğu gibi baskı altında değildir; "Büyük" Ruslar nüfusun ancak yüzde 43'ünü, yani yansından azını oluştururlar; geri kalanlar, yabancı sayıldıkları için haklarından yoksundurlar. Rusya'da yerleşmiş 170 milyondan 100 milyonu ezilmiş ve haklarından yoksun bırakılmışlardır. Çarlık, Galiçya'yı ele geçirmek, Ukraynalıları ezmek, Ermenistan'ı, İstanbul'u vb. al-

mak için savaşılmaktadır. Çarlık, savaşa, ülke içinde büyüyen hoşnutsuzluktan dikkatleri başka yönlere çekmek, gelişen devrimci hareketleri ezmek için bir araç gözü ile bakmaktadır. Bugün Rusya'da her "Büyük" Rus'a, haklarından yoksun iki ya da üç yabancı düşmektedir; çarlık, savaş aracılığı ile Rusların ezdiği ulusların sayısını artırmak, bu zulmü sürdürmek ve "Büyük" Rusların bizzat sürdürdükleri özgürlük savaşımını boğmak için çalışmaktadır. Öteki ulusları ezme ve soyma olanağı ekonomik durgunluğu yaratmakta ve sürdürmektedir; çünkü gelir kaynağı, çoğu zaman üretici güçlerin gelişmesi değil, "yabancıların" yarı-feodal bir yoldan sömürülmesidir. İşte bu yüzden savaş, Rusya bakımından iki kat gerici, ve ulusal kurtuluşa karşıdır.

SOSYAL-ŞOVENİZM NEDİR?

Sosyal-şovenizm, bugünkü savaşta, "anayurdun savunulması" fikrinden yana çıkmaktır. Ayrıca bu fikir, [sayfa 19] savaş sırasında sınıf savaşımının bir yana atılmasına ve savaş borçlarını vb. kabullenmeye yol açmaktadır. Uygulamada sosyal-şovenler, proletaryaya düşman bir burjuva politikası izlemektedirler; çünkü bunlar yabancı istilacılara karşı savaş anlamında bir "anayurdun savunulmasını" değil, "büyük" devletlerden şunun ya da bunun, sömürgeleleri yağma etme ve öteki ulusları ezme "hak-kını" savunmaktadır. Sosyal-şovenler, bir burjuva aldatmacası olan, savaşın, özgürlük ve ulusların varlığını korumak için yapıldığı yalanını yineliyorlar ve böylece de proletaryaya karşı burjuvazinin yanında yer alıyorlar. Sosyal-şovenler, saldırgan büyük devletler grubundan *birisinin* hükümetini ve burjuvazisini haklı çıkaran ve övenler ile, Kautsky gibi bütün saldırgan devletlerin sosyalistlerinin "anayurdu savunmada" eşit hakları olduğunu öne sürenlerdir. "Kendi" (ya da her) emperyalist burjuvazisinin çıkarlarını, ayrıcalıklarını, soygununu ve zulmünü savunmak anlamına gelen sosyal-şovenizm, aslında, bütün sosyalist inançlar ile Basle Uluslararası Sosyalist Kongresinin kararına ihanet etmek demektir.

BASLE BİLDİRİSİ^[6]

Basle'da 1912'de oybirliği ile kabul edilen savaş konusunda-

ki bildiri, 1914'te İngiltere ile Almanya ve bunların müttefikleri arasında çıkan savaşı gözönüne almıştı. Bildiride, büyük devletlerin emperyalist politikalarının bir sonucu olarak “kapitalistlerin çıkarları” ve “hanedanların tutkuları” için çıkartılan böyle bir savaşın, halkın çıkarları yönünden haklı gösterilmesine olanak bulunmadığı açıkça belirtilmişti. Gene bildiride, savaşın “hükümetler için” (istisnasız bütün hükümetler için) tehlikeli olduğu, bunların “bir proletarya devriminden” korktuklarına da işaret edilmiş, 1871 Komünü ve 1905 Ekim-Aralık örneklerine, yani *devrim ve iç savaş örneklerine* büyük bir açıklıkla [sayfa 20] değinilmiştir. Böylece Basle Bildirisi şimdiki savaş için, işçilerin kendi hükümetlerine karşı girişecekleri uluslararası ölçüdeki devrimci savaşım için, proletarya devrimi için taktikleri göstermiş oluyor. Basle Bildirisi, Stuttgart kararındaki sözleri yinelemekte, ve savaşın patlaması durumunda, sosyalistlerin, “kapitalizmin devrilmesini hızlandırmak” için savaşın neden olduğu “ekonomik ve politik bunalımlardan” yararlanmalarını, yani sosyalist devrim adına hükümetlerin savaştan ileri gelen sıkıntılı durumlarından ve yığınların öfkelerinden yararlanılmasını öngörmektedir.

Sosyal-şovenlerin politikası, savaşı burjuva ulusal kurtuluş açısından haklı görmeleri, “anayurdun savunulması” fikrini benimsemeleri, savaş harcamaları için oy kullanmaları, hükümetlere girmeleri vb., doğrudan doğruya sosyalizme ihanettir. Bu durum, aşağıda göreceğimiz gibi, Avrupa partilerinin çoğunda raslanan oportünizmin, ve ulusal-liberal emekçi politikasının zaferinden başka bir şey değildir.

MARX VE ENGELS'E YAPILAN YANLIŞ ATIFLAR

Rus sosyal-şovenleri (başlarında Plehanov) Marx'ın 1870 savaşındaki taktiklerine atıfta bulunuyorlar. Alman şovenleri ise (Lensch, David ve şürekası türünden), Engels'in 1891'de, Ruslar ile Fransızlara karşı savaş durumunda, Alman sosyalistlerinin anayurdu savunmalarının görevleri olduğu üzerine olan sözlerine değiniyorlar. Ensonu, Kautsky türünden sosyal-şovenler, uluslararası şovenizmi haklı göstermek ve doğrulamak isteğiyle, Marx ile Engels'in bir yandan savaşları kötülerken, bir yandan da savaş çıktı mı, 1854-1855, 1870-1871 ve 1876-1877 savaşlarında olduğu gibi, savaşan

hükümetlerden birini ya da ötekini tuttuklarını, onlardan sözler aktararak belirtiyorlar.

Bütün bu atıflar, tıpkı anarşist Guillaume ve şürekasının anarşizmi haklı göstermek için Marx ile Engels'in [sayfa 21] görüşlerini tahrif etmesi gibi, Marx ve Engels'in görüşlerinin burjuvazi ve oportünistler yararına utanmazcasına tahrifidir. 1870-1871 savaşı, Napoleon III yenilene kadar Almanya için tarihsel bakımdan ilerici bir savaşı, çünkü Napoleon III, çar ile birlikte Almanya'ya yıllarca zulmetmiş ve onu feodal bir parçalanma halinde bırakmıştır. Ama savaş, Fransa'nın yağma edilmesi halini alınca (Alsace ve Lorraine'in ilhaki ile) Marx ve Engels, Almanları şiddetle kınadılar. Hatta bu savaşın başlangıcında Marx ve Engels, Bebel ile Liebknecht'in askeri ödenek için oy vermeyi reddetmelerini onanmış ve bunlara Alman sosyal-demokratları ile içli-dışlı olmamalarını, daima proletaryanın bağımsız sınıf çıkarlarını savunmalarını öğütlemişlerdir. İlerici burjuva nitelikte olan ve ulusal kurtuluş için verilen Fransız-Prusya savaşının özelliklerini bugünkü emperyalist savaşa uygulamak, gerçekle alay etmek demektir. Aynı şey, daha büyük bir vurguyla, 1854-1855 savaşında olduğu gibi, modern emperyalizmin *var olmadığı*, sosyalizm için nesnel koşulların *bulunmadığı*, taraf ülkelerden hiçbirinde sosyalist bir yığın partisinin henüz *kurulmadığı*, yani büyük devletler arasındaki savaşla *ilgili olarak* "proletarya devrimi" uygulamalarının Basle Bildirisinde öne sürülmesini sağlayan koşulların hiçbirinin var olmadığı 19. yüzyıl savaşlarının hepsine uygulanabilir.

Her kim, Marx'ın, gerici ve mutlakıyetçi burjuvazi ve sosyalist devrim dönemine tamı tamına uygulanması gereken "işçilerin yurtları yoktur" sözünü unutarak, burjuvazinin ilerici olduğu dönemdeki savaşlara karşı Marx'ın tutumuna atıfta bulunursa, Marx'ı rezilcesine tahrif etmiş ve sosyalist görüş açısı yerine burjuva görüş açısını koymuş olur.

II. ENTERNASYONALİN ÇÖKÜŞÜ

Bütün dünya sosyalistleri, 1912'de Basle'da, Avrupa'da [sayfa 22] yaklaşmakta olan savaşı, *bütün* hükümetlerin "canice" ve gerici bir girişimleri olarak gördüklerini ve bu girişimin devrimi hızlandırarak kapitalizmin yıkılmasını çabuklaştıracağını ilan etmişlerdir.

Savaş çıktı, ve birlikte bunalımları da getirdi. Sosyal-demokrat partilerin çoğu, devrimci taktikler yerine, gerici taktiklere saptılar ve kendi hükümetleri ile burjuvazilerinin yanında yer aldılar. Sosyalizme karşı bu ihanet, II. Enternasyonalin (1889-1914) çöküşü demektir. Bu çöküşün nedenlerini açıkça ortaya koymamız ve sosyal-şovenizmin doğuş ve gelişme koşullarını belirtmemiz gerekir.

SOSYAL-ŞOVENİZM TASTAMAM BİR OPÖRTÜNİZMDİR

II. Enternasyonel dönemi boyunca sosyal-demokrat partiler içinde devrimci ve oportünist kanatlar arasında her yerde bir savaşım sürüp gidiyordu. Bir dizi ülkede (İngiltere, İtalya, Hollanda, Bulgaristan), bu ayrıncı çizgi boyunca parçalanmalar olmuştur. Oportünizmin, işçi sınıfı hareketi içinde burjuva politikasını dile getirdiği konusunda, hiçbir marksistin en küçük bir kuşkusu yoktur. Oportünizm, küçük-burjuvazinin çıkarlarını, ve burjuvalaşmış işçilerin küçük bir kesiminin, proleter yığınların, ezilen yığınların çıkarlarına karşı "kendi" burjuvaları ile birleşmesini ifade eder.

19. yüzyılın sonundaki nesnel koşullar oportünizmi olağanüstü güçlendirdi, legal burjuva olanak ve fırsatlarının kullanılmasını legalizme tapma durumuna getirdi; işçi sınıfı içinde ince bir bürokrat ve aristokrat katman yarattı, sosyal-demokrat partilerin saflarına birçok küçük-burjuva "yoldaşı" çekti.

Savaş bu gelişmeyi hızlandırdı ve oportünizmi sosyal-şovenizm biçimine dönüştürdü, yani oportünistler ile burjuvazi arasındaki gizli ittifakı açık duruma getirdi. Aynı zamanda her yerde askeri makamlar sıkıyönetim ilan [sayfa 23] ettiler, ve eski liderlerinin hemen hepsi, burjuvaziye katılan işçi yığınlarının ağzına gem vurular.

Oportünizm ile sosyal-şovenizmin ekonomik temeli aynıdır: ayrıncılıklı işçilerin önemsiz bir kesimi ile kendi ayrıncılıklı durumlarını savunan küçük-burjuvazinin ortak çıkarları; yani kendi ulusal burjuvazilerinin, egemen ulus durumundan yararlanarak öteki ulusları soymasından paylarına düşecek kırıntılar...

Oportünizm ile sosyal-şovenizmin ideolojik ve politik özü de aynıdır: sınıf savaşımı yerine sınıf işbirliği; savaşımın devrimci anlamını yadsıma; güçlüklerden bir devrim için yararlanacak yerde, zor duruma düşen "kendi" hükümetlerine yardımcı olmak.

Bütün Avrupa ülkelerini bir bütün olarak alır, bireyleri (ne kadar yetkili olsalar da) önemsemeysek, oportünist *eğilimin* sosyal-şovenizmin kalesi durumuna geldiğini, buna karşılık devrimci kampa bu tutuma karşı az ya da çok tutarlı protestoların her yerden yükseldiğini görürüz. Örneğin, 1907 Stuttgart Uluslararası Sosyalist Kongresinde^[7] beliren fikir ayrılıklarına bakarsak, uluslararası marksin emperyalizme karşı olmasına karşılık, uluslararası oportünizmin daha o zamandan emperyalizmden yana olduğunu görürüz.

OPORTÜNİSTLERLE BİRLİK OLMAK, İŞÇİLERLE “KENDİ” ULUSAL BURJUVAZİLERİ ARASINDA İTTİFAK KURMAK VE ULUSLARARASI DEVRİMCİ İŞÇİ SINIFINI PARÇALAMAK DEMEKTİR

Savaşın önceki dönemde, oportünizme, Sosyal-Demokrat Partinin “saptırıcı” ve “aşın” bir bölümü gözüyle bakılmakla birlikte, gene de bu bölüm meşru olarak kabul edilirdi. Savaş, bunun gelecekte de böyle olmayacağını göstermiştir. Olgunlaşan oportünizm, artık işçi sınıfı hareketi içinde burjuvazinin elçiliği rolünü eksiksiz oynamaya başlamıştır. Oportünistler ile birlik, tam bir ikizlülük ^[sayfa 24] durumunu almıştır. Örneğin Alman Sosyal-Demokrat Partisinde gördüğümüz bütün önemli anlarda (örneğin, 4 Ağustos oylamasında olduğu gibi)^[8] oportünistler, partinin karşısına, burjuvazi ile çeşitli ilişkileri, sendikalar ve benzeri kuruluşların yürütme kurullarındaki çoğunlukları ile sağlanan birer ultimatomla çıkmaktadırlar. Bugün oportünistler ile *birlik, aslında* işçi sınıfının “kendisi” ulusal burjuvazisinin boyunduruğu altına girmesi, öteki ulusların ezilmesi ve büyük devletlerin ayrıcalıklarının korunması amacı için onlarla işbirliği yapılması, bütün ülkelerde devrimci proletaryanın parçalanması demektir.

Birçok kuruluşlarda önemli yerler işgal eden oportünistlerle savaşımında tek tek olaylar ne kadar güç olursa olsun; çeşitli ülkelerde işçi partilerinin oportünistlerden temizlenmesi hangi özellikleri gösterirse gösterebilir, bu, yapılması mutlaka gerekli ve yararlı bir işittir. Reformcu sosyalizm ölüyor ve Fransız sosyalisti Paul Golay’ın deyişiyle yeni doğan sosyalizm “devrimci, uzlaşmaz ve isyancı olacaktır”.

“KAUTSKİCİLİK”

II. Enternasyonalin en büyük otoritesi Kautsky, marksizme lafabeliği ile yapılan hizmetin, aslında, onu nasıl “strucivilğe”^[9] ya da “brentano-culuğa”^[10] indirgemek olduğunu gösteren, çok tipik ve çarpıcı bir örnektir. Plehanov da, benzer bir örneği temsil eder. Bunlar, açıkça sırtan sofistçe bir tutumla, marksizmi, yaşayan devrimci özünden ayırırlar; bunlar, marksizmde, devrimci savaşım yöntemleri, bu yöntemlerin savunulması ve hazırlanması, yığınların bu yönde eğitilmesi *dışında her şeyi* bulurlar. Kautsky, tam bir sorumsuzlukla, sosyal-şovenizmin temel fikri olan, bugünkü savaşta anayurdun savunulması tezini, sözde bir muhalefet tavrıyla, savaş harcamalarına çekimser oy kullanmak yoluyla sola karşı diplomatça ödünler vererek ^[sayfa 25] uzlaştırmak istemektedir. 1909’da yaklaşan devrimler çağı ve savaş ile devrimler arasındaki ilişki üzerine koskoca bir kitap [*Der Weg zur Macht - “İktidar Yolu”*] yazan Kautsky, 1912’de yaklaşan savaştan devrim adına yararlanılması konusunda Basle Bildirisine imza koyan Kautsky, bugün sosyal-şovenizmi her yönüyle haklı görüyor, savunuyor ve Plehanov gibi o da bütün devrimci düşüncelerle ve devrimci savaşımına doğru atılan her adımla alay etmede burjuvazi ile birlik oluyor.

İşçi sınıfı, bu döneklğe, bu sorumsuzluğa, bu oportünizme kul-köle olmaya ve marksist teorinin bu eşi görülmemiş kabalaştırılmasına karşı acımadan savaşım vermeksizin, dünya ölçüsündeki devrimci rolünü oynayamaz. Kautskicilik bir raslantı değil, bir yandan sözde marksizme bağlı kalmak, bir yandan de eylemde oportünizme boyun eğmek gibi, II. Enternasyonaldeki çelişkilerin toplumsal bir ürünüdür.

Kautskiciliğin bu temel yanılışı, her ülkede kendisini çeşitli biçimlerde göstermektedir. Hollanda’da Roland-Holst, bir yandan anayurdun savunma fikrini reddederken, bir yandan oportünist partilerle birlik olmayı savunmaktadır. Rusya’da da Trotski bir yandan bu fikri reddederken, öte yandan oportünist ve şovenist *Naşo Zarya* grubu ile işbirliğini savunmaktadır. Romanya’da Rakovski, Enternasyonalin yıkılmasından sorumlu gördüğü için oportünizme savaş açarken, aynı zamanda, anayurdun savunulması fikrinin doğruluğunu kabule hazır durumdadır. Bütün bunlar (Gorter ve Pannekoek gibi) Hollandalı marksistlerin “pasif radikalizm” dedikleri

melanetin belirtileridir ve teoride devrimci marksizmin yerine seçmeciliği, uygulamada oportünizmin yanına köleliği ya da iktidarsızlığı koymaktadır. [sayfa 26]

MARKSİSTLERİN SLOGANI, DEVRİMCİ SOSYAL-DEMOKRASİ SLOGANIDIR

Savaş, kuşku yok ki, şiddetli bir bunalım yaratmış, yığınların kaygısını beklenmedik ölçüde artırmıştır. Bugünkü savaşın gerici niteliği ile *bütün* ülkelerin burjuvazisinin kendi yağmacılık amaçlarını “ulusal” ideoloji sözü ardına gizleyerek söyledikleri hayasızca yalanlar, nesnel devrimci bir temele dayanarak, kuşkusuz, yığınlar arasında kıpırdanışlar yaratmaktadır. Bu duyguların bilinçli bir duruma gelmesi, derinleşmesi ve biçimlenmesinde yığınlara yardım etmek bizim görevimizdir. Bu görev ancak şu slogan ile doğru olarak ifade edilir: emperyalist savaşı iç savaş durumuna çeviriniz; ve savaş sırasındaki *bütün* tutarlı sınıf savaşımını, ciddi bir biçimde yürütülen bütün “yığın hareketleri”, eninde sonunda bu amaca yönelmelidir. Güçlü devrimci bir hareketin, büyük devletler arasındaki birinci mi, yoksa ikinci mi emperyalist savaş sırasında olacağını; savaştan önce mi, savaştan sonra mı patlak vereceğini şimdiden söyleyemeyiz, ama ne olursa olsun bizim görevimiz bu yönde sistemli olarak, yılmadan çalışmaktır.

Basle Bildirisi doğrudan Paris Komünü örneğine değiniyor: hükümetler arasındaki savaşın bir iç savaşa dönüştürülmesine. Yarı yüzyıl önce proletarya çok zayıftı; sosyalizm için nesnel koşullar henüz olgunlaşmamıştı; bütün savaştan ülkelerdeki devrimci hareketler arasında birlik kurulamazdı; Paris işçilerinin bir bölümü (1792 geleneği) “ulusal ideoloji” sözüne saplanmıştı ve bu, o sırada Marx’ın da belirttiği gibi, onların küçük-burjuva zayıflıkları idi ve Komünün düşmesinin nedenlerinden biriydi. Yarı yüzyıl sonra, o zaman devrimi zayıflatan koşullar artık geçip gitti. Bugün, Paris komünçülerinin ruh haline kapılarak eylemi terketmeye eğilim göstermek, sosyalistler için bağışlanmaz bir yanılmadır. [sayfa 27]

ŞİPERLERDE DOĞAN KARDEŞLEŞME ÖRNEĞİ

Bütün savaştan ülkelerin burjuva gazeteleri, düşman ulusla-

rın erleri arasında siperlerde bile kardeşlik kurulduğunu bildirdiler. Alman ve İngiliz askeri makamlarının bu gibi kardeşleşmelere karşı yayınladıkları sert emirler, hükümetler ile burjuvazinin bu işe büyük önem verdiklerini gösteriyor. Batı Avrupa sosyal-demokrat partilerinin ön saflarında oportünizmin at koşturduğu, sosyal-şovenizmin bütün sosyal-demokrat basın ve II. Enternasyonalin bütün yetkililerince desteklendiği bir sırada böylesine kardeşleşmelerin kurulabilmesi, bize, yalnızca hasım ülkelerdeki sol-kanat sosyalistleri tarafından bu yönde sistemli bir çalışma yapıldığı takdirde, bugünkü canice, gerici ve kölecî savaşın kısıtılmasının, uluslararası devrimci bir hareketin yaratılmasının pekala mümkün olduğunu göstermektedir.

İLLEGAL ÖRGÜTÜN ÖNEMİ

Bütün dünyadaki en önde gelen anarşistler, oportünistlerden hiç de geri kalmayarak, bu savaşta, (Plehanov ile Kautsky'nin anlayışına uygun olarak) kendilerini sosyal-şovenizm çamuruna bulaştırmışlardır. Bu savaşın yararlı sonuçlarından biri de, kuşku yok ki, anarşizmi ve oportünizmi yoketmek olacaktır. Sosyal-demokrat partiler her zaman ve her koşulda, yığınların örgütlenmesi ve sosyalizmin yayılması için en küçük legal olanaktan yararlanmayı ihmal etmemekle birlikte, legal çalışmanın kölesi olmaktan da, kendilerini kurtarmalıdır. Engels, iç savaşa, ve burjuvazinin yasaları çiğnemesinden *sorrra* bizim de yasaları çiğnememiz gereğine değinerek, "İlk silahı patlatan siz olunuz bay burjuvalar!"^[11] diye yazıyordu. İçinde bulunduğumuz bunalımlar, burjuvazinin, bütün ülkelerde, en özgür ülkelerde bile, yasaları ayaklar altına aldığı göstermektedir; devrimci savaşım yöntemlerini savunmak, tartışmak, değerlendirmek ve hazırlamak amacıyla bir illegal örgüt ^[sayfa 28] kurulmaksızın yığınların devrime yöneltilmeleri olanaksızdır. Örneğin Almanya'da, sosyalistlerin yaptıkları bütün namuslu işler, o pis oportünizme ve ikiyüzlü "kautskiciliğe" karşı ve gizlice yapılmıştır. İngiltere'de, askerliğe karşı yazılar yayınladıkları için insanlar zindanlara atılmışlardır. İlegal propaganda yöntemlerini kınamayı ve bununla legal basında alay etmeyi sosyal-demokrat parti üyeliği ile bağdaşır saymak sosyalizme ihanettir.

EMPERYALİST SAVAŞTA “KENDİ” HÜKÜMETİNİN YENİLGİSİ ÜZERİNE

Bugünkü savaşta, gerek “kendi” hükümetinin zaferini savunmak, gerek “ne zafer, ne yenilgi” sloganını savunmak, sosyal-şovenizm görüşünden kaynaklanır. Gerici bir savaşta, devrimci bir sınıf, hükümetinin yenilmesini istemekten başka bir şey yapamayacağı gibi, hükümetin askeri başarısızlıkları ile onu devirme olanaklarının arttığını görmemezlik de edemez. Hükümetlerin başlattığı bir savaşın ancak hükümetler arasında bir savaş olarak biteceğine inanan ve bunun böyle olmasını isteyen bir burjuva, *bütün* hasım ülkelerin sosyalistlerinin, “kendi” *hükümetlerinin* yenilgisini istemelerini ve bunu söylemelerini “gülünç” ve “saçma” bulur. Tersine, bu tür bir söz, sınıf bilincine varmış her işçinin beslediği düşünceleri doğrular, ve bizim, bu emperyalist savaşı bir iç savaş durumuna çevirme çabalarımız ile aynı doğrultuda olur.

İngiliz, Alman ve Rus sosyalistlerinin bir bölümünün yürüttüğü ciddi savaş aleyhtarı propaganda, kuşku yok ki, bu hükümetlerin “askeri gücünü zayıflatmıştır” ve bu eylem, sosyalistlerin lehine bir nottur. Sosyalistler, yığınlara, kurtulmaları için tek çıkar yolun “kendi” hükümetlerini devirmek olduğunu, ve bu amaçla, hükümetlerinin bu savaşta içine düştükleri güçlüklerden yararlanmaları gerektiğini anlatmalıydılar. [sayfa 29]

PASİFİZM VE BARIŞ SLOGANI

Yığınların barıştan yana duyguları, çoğu zaman, bir protestonun başlangıcını, savaşın gerici niteliğine karşı kızgınlığı ve yığınların bu niteliğin bilincine vardıklarını ifade eder. Bu duygudan yararlanmak, sosyal-demokratların görevidir. Bu anlamdaki her harekete, her gösteriye bütün güçleriyle katılacaklar, ama devrimci bir harekete geçilmeden, toprak ilhakları olmadan, uluslara tahakküm edilmeksizin, yağmasız, şimdiki hükümetler ile egemen sınıflar arasında yeni yeni savaşların tohumları atılmaksızın barışın mümkün olabileceğini söyleyecek, halkı kandırmayacaktır. Halkın bu şekilde aldatılması hasım hükümetlerin gizli politikalarına hizmet etmek ve bunların karşı-devrimci planlarını kolaylaştırmak demektir. Sürekli ve demokratik barış isteyen herkes, hükümetler ile bur-

juvaziye karşı, bir iç savaştan yana olmak zorundadır.

ULUSLARIN KENDİ KADERLERİNİ TAYİN HAKKI

Bugünkü savaşta halkın burjuvazi tarafından en yaygın aldatılma biçimi, yağmacı amaçlarını “ulusal kurtuluş” ideolojisi maskesi arkasına gizlemeleridir. İngilizler Belçikalılara, Almanlar Polonyalılara vb. özgürlük vaat ediyorlar. Gördüğümüz gibi, bu savaş, aslında dünyadaki ulusların çoğunluğunu ezen ülkelerin, bu zulüm ve sömürüyü derinleştirmek ve genişletmek savaşıdır.

Ulusların ne türden olursa olsun ezilmelerine karşı savaşım vermeksizin, sosyalistler, asıl büyük hedeflerine ulaşamazlar. Bu yüzden sosyalistler, ezen ülkelerin (özellikle sözde “büyük” devletlerin) sosyal-de-mokrat partilerinden, ezilen ulusların, sözcüğün politik anlamıyla kendi kaderlerini tayin hakkını, yani politik bağımsızlık hakkını tanımalarını ve bu hakkı savunmalarını istemelidirler. Büyük bir ulusun ya da sömürgeleri olan bir ulusun sosyalistleri, eğer [sayfa 30] bu hakkı savunmuyorsa şovenisttir.

Bu hakkın savunulması hiçbir biçimde küçük devletlerin kurulmasını özendirmek değildir; tersine, daha özgür, korkudan uzak ve bu yüzden daha geniş ve daha evrensel büyük devletlerin ve devletler federasyonunun kurulmasını hazırlamaktır. Bu büyük devletler, yığınlar için daha yararlı olduğu gibi, ekonomik gelişmeye de daha elverişlidir.

Ezilen ulusların sosyalistleri ise, hem ezen, hem de ezilen azınlıkların işçilerin (örgütlenme dahil) tam bir birliği için savaşım vermelidir. Bir azınlığın ötekinden yasalar yoluyla ayrılması fikri (Bauer ve Renner’in savundukları sözde “kültürde-ulusal özerklik”) gerici bir fikirdir.

Emperyalizm, dünya uluslarının bir avuç “büyük” devletçe gitgide daha fazla ezilmesi çağıdır, bu yüzden ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı tanınmaksızın, emperyalizme karşı, uluslararası sosyalist devrim için savaşım vermek olanaksızdır. “Başka ulusları ezen ulus özgür olamaz” (Marks ve Engels). “Kendi” ulusunun başka ulusları ezmesine göz-yuman bir proleter, sosyalist bir proleter olamaz. [sayfa 31]

İKİNCİ BÖLÜM RUSYA'DA SINIFLAR VE PARTİLER

BURJUVAZİ VE SAVAŞ

Rus hükümeti, bir bakıma, Avrupalı meslektaşlarından hiç de geri kalmamıştır; onlar gibi “halkını” büyük bir yalanla kandırmayı becermiştir. Yığınlara şovenliği bulaştırmak, çarlık hükümetinin “haklı” bir savaş sürdürdüğü, yani “kardeş İslavlar” hiçbir çıkar gözetmeden savunduğu izlenimini vermek için, Rusya’da da kocaman, canavarca bir yalan ve kurnazlık makinesi işletilmiştir.

Büyük toprak sahipleri sınıfı ile ticaret ve sanayi burjuvazinin üst katmanı, çarlık hükümetinin askeri politikasını canı gönülden desteklemiştir. Bunlar, Türk ve Avusturya mirasının paylaşılmasından büyük maddi çıkarlar ve ayrıcalıklar ummaktadırlar. Bu sı-

nıfların birçok kongrelerinde ^[sayfa 32] çarlık ordularının zaferi halinde ceplerine akacak kârlar hesaplandı bile. Üstelik gericiler, Romanov hanedanının devrilmesini ve Rusya’da yeni bir devrimi geciktirecek tek şeyin, çarın zaferi ile bitecek bir dış savaş olduğunu pek iyi biliyorlar.

Kent “orta” burjuvazisi ile burjuva aydınların ve serbest meslek sahibi kimselerin geniş bir katmanı, hiç değilse savaşın başında, şovenizme sapanmıştı. Kadetler –Rus liberal burjuvazisinin partisi–, bütünüyle ve kayıtsız şartsız çarlık hükümetini destekliyordu. Dış politika alanında kadetler, uzun süredir bir hükümet partisiydi. Çarlık diplomasisinin, büyük politik hilelerine birçok kez alet ettiği panislavizm, kadetlerin resmi ideolojisi olmuştu. Rus liberalizmi, ulusal liberalizm biçimine girerek yozlaşmıştı. “Yurtseverlik”te *Karayüzler* ile yarış ediyor, militarizme ve askeri donanma kurulmasına seve seve oy veriyordu. Rus liberalizminin kampında ise, yetmişlerde, Almanya’da “özgürlük aşığı” liberalizmin, yozlaşarak, ulusal-liberal partiyi doğurması gibi bir durum vardı. Rus liberal burjuvazisi kesin olarak karşı-devrim yolunu tutmuştu. Bu konudaki Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin görüşü, tamamen doğrulanmıştı. Rus liberalizminin hâlâ Rusya’daki devrimin devindirici gücü olduğu yolundaki bizim oportünistlerin görüşünü, yaşam yerle bir etmişti.

Yönetici klik, burjuva basını, din adamları vb. yoluyla, köylüler arasında şovenice bir duygunun yaratılmasını başarmıştı. Savaş alanlarından askerlerin dönmesi ile köylerdeki bu durum, kuşku yok ki, çarlık monarşisinin lehine olmayacak biçimde değişecektir. Köylülerle temasa gelen burjuva demokrat partileri, şovenice dalgalara karşı koyamadılar. Devlet Dumasındaki Trudovik partisi, savaş harcamaları için oy vermeyi reddetti, ama liderleri Kerenski’nin ağzından “yurtseverce” bir bildiriyle, monarşinin ekmeğine yağ sürdü. Narodniklerin bütün legal yayını ^[sayfa 33] organları genellikle liberalleri izlediler. Burjuva demokrasisinin sol-kanadı bile –Uluslararası Sosyalist Büroya bağlı, sözde Sosyalist-Devrimci Parti– kendisini bu akıntıya bırakmıştı. Bu partinin Uluslararası Sosyalist Bürodaki temsilcisi Bay Rubanoviç açıktan açığa sosyal-şovenist olarak ortaya çıktı. Bu partinin delegeleri, Sosyalist “Antant”ın Londra Konferansında şovenist karar tasansı için oy kullandı (öteki yansı çekimser kaldı). Sosyalist-devrimcilerin illegal yayınlarında (*Novosti*

gazetesi;^[12] ve ötekilerde) şovenistler ege-men durumdaydı. “Burjuva çevrelerine bağlı” devrimciler, yani işçi sınıfı ile ilgisi olmayan burjuva devrimcileri, bu savaşta feci bir iflase uğradılar. Kropotkin, Burtsev ve Rubanoviç’in kara talihleri çok dikkate değer.

İŞÇİ SINIFI VE SAVAŞ

Rusya’da hükümet ile burjuvazinin şovenizm mikrobunu bulaştırmadıkları tek sınıf proletarya oldu. Savaşın başlangıcındaki taşkınlıklara ancak işçi sınıfının en geri unsurları katıldı. Moskova’da Alman aleyhtarı ayaklanmada işçilerin oynadığı rol, epeyce abartılmıştır. Genellikle ve bütünüyle Rus işçi sınıfı, şovenizme karşı bağlılığı olduğunu ortaya koydu.

Bu, ülkedeki devrimci durum ve Rus proletaryasının genel yaşam koşullarıyla açıklanabilir.

1912-1914 yılları, Rusya’da yeni ve büyük devrimci çalkalanmaların başlangıcına tanıklık eder. Dünyanın henüz görmediği ölçüde büyük bir grev hareketine yeniden tanık olduk. 1913’teki devrimci yığın grevine katılanların sayısı en az yarım milyondur. Bu rakam, 1914’te iki milyonu aştı ve 1905 düzeyine yaklaştı. Savaşın öngününde St. Petersburg’da işler, ilk sokak çarpışmalarına kadar geldi dayandı.

Gizli Rus Sosya-Demokrat İşçi Partisi, Enternasyonale karşı ödevini tam olarak yaptı. Enternasyonalizmin ^[sayfa 34] bayrağı onun ellerinde dalgalandı. Partimiz, oportünist gruplarla ve unsurlarla uzun süre önce örgüt olarak ilişkilerini kesmişti; ayakları oportünizm ile ve, “ne pahasına olursa olsun yasaların dışına çıkmama” bağları ile bağlı değildi; bu durum devrimci ödevini yerine getirmede ona yardımcı oldu; tıpkı Bissolati’nin, oportünist partisinden ayrılan İtalyan yoldaşlara yardımcı olduğu gibi.

Ülkemizdeki genel durum “sosyalist” oportünizmin işçi yığınları arasında kök salmasına elverişli değildir. Rusya’da oportünizm ile reformizmin her türünü aydınlar katmanı ile küçük-burjuva vb. arasında görebiliriz, ama politik bakımdan etkin işçi katmanları arasında, bu, önemsiz denecek kadar azdır. Ülkemizde ayrıcalıklı işçi ve masa memuru katmanı çok ince bir katmandır; yasalara uyma fetişizmi burada yaratılamaz. Tasfiyeciler (Akselrod, Potesov, Çerevanin, Maslov ve ötekilerin yönetimindeki oportünist par-

ti) savaştan önce işçi yığınları arasında ciddi bir destekten yoksundu. Dördüncü Devlet Dumasına yapılan seçimler, tasfiyeciliğin karşısında olan tam altı işçi millet vekilinin seçilmesiyle sonuçlandı. Pet-rograd'da ve Moskova'da legal olarak basılan işçi yayınlarının dağılımı ve bu yayınlar için toplanan paralar, sınıf bilincine varmış işçilerin beşte-dördünün oportünizm ve tasfiyeciliğe karşı olduğunu yadsınmayacak bir biçimde tanıtlamıştır.

Savaşın başından beri çarlık hükümeti, bizim gizli Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin üyesi olan binlerce vasıflı işçiyi tutukladı ve sürgüne gönderdi. Bu durum, ülkede sıkıyönetimin ilanı, gazetelerimiz üzerindeki baskı ve benzeri nedenlerle birlikte, hareketi gerilettiler. Ama gene de partimiz, gizli devrimci faaliyetini sürdürmektedir. Petrograd Parti Komitesi, gizli bir gazeteyi, *Proletarski Golos*'u^[13] yayınlamaktadır. Yabancı bir ülkede yayınlanan Merkez Organı *Sosyal-Demokrat*'ın makaleleri Petrograd'da tekrar basılıyor ve [sayfa 35] öteki kentlere gönderiliyor. Bildiriler gizlice basılıyor ve asker kışlalarna bile sokulabiliyor. Kent dışında gözden ırak yerlerde gizli işçi toplantıları yapılıyor. Son günlerde Petrograd'da metal işçilerinin büyük bir grevi başladı. Bu grevlerle ilgili olarak Petrograd Parti Komitemiz işçilere birkaç çağrı yayınlamıştır.

DEVLET DUMASINDA RUS SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ GRUBU VE SAVAŞ

1913'te, Devlet Dumasındaki sosyal-demokrat milletvekilleri arasında bir bölünme oldu. Bir yanda, Çeydze'nin başı çektiği oportünizmi destekleyen yedi kişi vardı. Bunlar, işçi sayısı ancak 214.000'e ulaşan ve proleter olmayan yedi eyaletten seçilmişlerdi. Öte yanda, işçi sayısı 1.008.000 olan Rus sanayi merkezlerinde hepsi de işçi seçmenler tarafından seçilen altı milletvekili vardı.

Bölünmenin ana nedeni, devrimci marksizm taktiği mi, *yoksa* oportünist reform taktiği mi? sorunuydu. Uygulamada, anlaşmazlık, parlamento dışında yığınlar arasındaki çalışma alanında kendini göstermişti. Rusya'da, eğer bu işi yapanlar devrimci bir zemin üzerinde kalmak istiyorsa, işin gizli yapılması gerekiyordu. Çeydze grubu, illegal çalışmayı reddeden tasfiyecilerin sadık bir müttefiki idi ve bunları işçilerle yaptıkları konuşmalarda ve mitinglerde savunuyordu. Bu yüzden de bölünme oldu. Altı milletvekili Rus

Sosyal-Demokrat İşçi Grubunu kurdular. Bir yıllık çalışma, Rus işçilerinin büyük bir çoğunluğunun bu grubu desteklediğini yadsınmaz biçimde tanıtladı.

Savaşın başlangıcında, iki grubun tutumu arasındaki ayırım, apaçık ortaya çıktı. Çheydze grubu kendini parlamento çalışmalarına verdi. Savaş harcamaları için oy vermedi; eğer verseydi, işçiler arasında kendisine karşı büyük bir öfkenin doğacağını biliyordu. (Rusya’da, küçük-burjuva Tru-doviklerin bile savaş harcamaları lehine oy kullanmadıklarını [sayfa 36] gördük.) Ama bu grup, sosyal-şovenizme karşı ağzını açıp da tek söz söylemedi.

Partimizin politikasını benimseyen Rus Sosyal-Demokrat İşçi Grubu ise böyle hareket etmedi. Savaşa karşı protestoyu işçi sınıfının derinliklerine kadar yaydı; Rus proletarya yığınları arasında anti-empyralist propagandayı yönetti.

İşçiler arasında büyük bir sempatiyle karşılanan bu tutum, hükümeti öylesine korkuttu ki, hükümet, kendi yasalarını ayaklar altına alarak, milletvekili arkadaşlarımızı tutuklamak ve Sibiryaya ’ya sürgüne göndermek zorunda kaldı. Yoldaşlarımızın tutuklandığını bildiren ilk resmi bildiri de çarlık hükümeti şöyle diyordu:

“Çalışmalarının amacı, gizli bildirimler ve sözlü propagandalar yoluyla yığınları savaş aleyhine tahrik ederek Rusya’nın askeri gücünü sarsmak olan sosyal-demokrat kuruluşların bazı üyelerinin tutumu, bu bakımdan başkalarından tamamen farklıydı.”

Vandervelde’nin, çarlığa karşı savaşımın geçici olarak durdurulması konusundaki ünlü çağrısına –çarın Belçika elçisi Prens Kudaşev’in yeni açıklamalarından, Vandervelde’nin bu çağrıyı tek başına değil, çarın adı geçen elçisiyle birlikte kaleme aldığı anlaşılmalıdır–, *yalnız* bizim partimiz, Merkez Komitesi aracılığı ile olumsuz yanıt vermiştir. Tasfiyecilerin yönetildiği merkez, Vandervelde ile anlaşmış ve “çalışmalarında *savaşa karşı çıkmayacağını*” basında resmen açıklamıştır.

Çarlık hükümetinin milletvekili yoldaşlarımıza karşı başlıca suçlaması, Vandervelde’ye verilen bu olumsuz yanıtı işçiler arasında yaymak olmuştur.

Mahkemede çarlık savcısı Bay Nenarokomov, yoldaşlarımıza, Alman ve Fransız sosyalistlerini örnek olarak göstermiştir. “Alman sosyal-demokratları” demiştir savcı “savaş harcamaları lehinde oy kullanmışlar ve hükümetin [sayfa 37] dostu olduklarını tanıtlamışlardır.

İşte Alman sosyal-demokratları böyle hareket ettiler, ama Rus sosyal-demokrasinin şövalyeleri böyle davranmadılar. ... Belçika ve Fransa sosyalistleri öteki sınıflarla kavgayı, parti çekişmelerini hep birlikte unutmuşlar ve bayrak çevresinde birleşmekte duraksamamışlardır.” Ama savcı, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi üyelerinin, Parti Merkez Komitesinin emrini yerine getirerek, bu şekilde hareket etmediğini de sözlerine eklemiştir.

Mahkemede, partimizin proleter yığınları arasında yürüttüğü yoğun ve gizli, savaş karşıtı çalışmalarının etkileyici bir manzarası gözler önüne serilmiştir. Şurasını söylemeye gerek yoktur ki, çarlık mahkemesi, yoldaşlarımızın bu alanda giriştikleri faaliyetlerin hepsini de “ortaya” çıkaramamıştır; ama ortaya çıkarılanlar bile birkaç ay içinde nelerin yapılabildiğini göstermeye yetmiştir.

Grup ve komitelerimizin savaşa karşı ve uluslararası taktikler kullanılması için yayınladığı gizli bildirimler mahkemede açıklandı. Bütün Rusya’daki sınıf bilinci olan işçilerden RSDİP [Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi] üyelerine gizli bağlar uzanmış ve parti üyeleri, savaşı, marksizm açısından değerlendirmede işçilere yardım etmek için ellerinden gelen her şeyi yapmışlardır.

Harkov eyaleti işçi milletvekili Muranov yoldaş mahkemede şöyle demiştir:

“Halkın beni Devlet Dumasına, meclisin koltuklarını aşındıracağım diye göndermediğine inandığımdan, işçi sınıfının duygularını öğrenmek için ülkeyi dolaştım.” Muranov, mahkemede, partimizin gizli ajitatörlük görevini yüklediğini, Urallar’da, Verkneysetski işyerlerinde ve başka yerlerde, işçi komitelerini örgütlediğini kabul etmiştir. Mahkeme, savaşın çıkması üzerine RSDİP üyelerinin propaganda amacıyla hemen hemen bütün Rusya’yı dolaştıklarını, Muranov’un, Petrovski’nin, Babayev’in ve diğerlerinin [sayfa 38] savaş aleyhinde kararların kabul edildiği birçok işçi toplantılarını düzenlediklerini göstermiştir. Çarlık hükümeti yargılananları idam etmekle tehdit ediyordu. Bu yüzden, yargılamada bütün üyeler Muranov yoldaş gibi cesur davranmadılar. Bunlar, çarlık savcısının kendilerini mahkum ettirmesini güçleştirmek istiyorlardı. Rus sosyal-şovenleri, şimdi, şu sorunun özünü gözden kaçırmak için bu olayı adice istismar ediyorlar: işçi sınıfına ne tür bir parlamentarizm gerekli?

Parlamentarizmi, Südekum ile Heine, Sembat ile Vaillant,

Bissolati ile Mussolini, Çheydze ile Plehanov da tanıyor. Dumanın RSDİP grubunu oluşturan yoldaşlar da tanıyorlar; şovenistlerle bağlarını kopartan Bulgar ve İtalyan yoldaşlar da. Çeşit çeşit parlamentarizm var. Bazıları parlamento kürsüsünü, kendi hükümetinin gözüne girmek için ya da en azından Çheydze grubunun yaptığı gibi, her türlü sorumluluktan kurtulmak için kullanıyorlar. Diğerleri ise, parlamentarizmi, sonuna kadar devrimci kalmak, en zor koşullar altında bile sosyalist ve enternasyonalist olarak görevlerini yerine getirmek için kullanır. Parlamento çalışmaları, bazılarında bakan koltuğu sağlar, bazılarını ise hapishaneye, sürgüne, kürek cezasını çekmeye gönderir. Kimileri burjuvaziye, kimileri proletaryaya hizmet eder. Kimisi sosyal-emperyalisttir, kimisi devrimci marksist.

[sayfa 39]

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ENTERNASYONALİN YENİDEN KURULMASI

ENTERNASYONAL yeniden nasıl kurulabilir? Ama, her şeyden önce, Enternasyonalin yeniden kurulmasının nasıl *olmaması gerektiği* üzerine birkaç söz.

SOSYAL-ŞOVENLERİN VE “MERKEZ”İN YÖNTEMİ

Bütün ülkelerin sosyal-şovenleri hepsi de büyük “enternasyonalisttir”! Savaşın hemen başından beri enternasyonalin durmadan tasasını çekmişlerdir! Bir yandan bize, enternasyonalin *çöküşü* üzerine olan sözlerin “abartılmış” olduğunu söylemişlerdir. Aslında ortada önemli bir durum olmadığını söylemişlerdir. Kautsky’ye bakınız: diyor ki, enternasyonal, “baş zamanının bir aracıdır”; bu aracın [sayfa 40] savaş döneminde biraz anza göstermesi doğaldır. Öte yandan bütün ülkelerin sosyal-şovenleri bugünkü çıkmazdan

kurtulmak için pek basit ve neredeyse uluslararası bir yol bulmuşlardır. Buldukları çare hiç de çapraşık değil; yapılacak tek şey savaşın bitmesini beklemek; savaş bitene kadar her ülkenin sosyalisti “kendi” “anayurdunu” savunmalı ve “kendi” hükümetini desteklemelidir; savaş bitince hepsi birbirini “affetmeli”, *herkesin* haklı olduğu kabul edilmeli; banışta kardeş gibi yaşarız, savaşta ise –şu ya da bu karar gereğince– Alman işçilerini Fransız kardeşlerinin, Fransız işçilerini Alman kardeşlerinin üzerine saldırırız.

Bu konuda, Kautsky de, Plehanov da, Victor Adler de, Heine de aynı düşüncede. Victor Adler şöyle yazıyor: “Bu güç zamanları atlattınca ilk yapacağımız şey , birbirimizin gözündeki mertegi başa kakmaktan sakınmak olacaktır.” Kautsky de diyor ki, “Enternasyonalin kaderi üzerinde hiç bir ülkenin ciddi sosyalisti, kaygı verici bir şey söylememiştir”. Plehanov da şöyle der: “Masumların kanına bulanmış” (Alman sosyal-demokratlarının) “ellerini sıkmak pek cansıkıcı”. Ama hemen ardından bir “af ilanını” öneriyor: “burada” diye yazıyor, “*kalbin sesini kafanın sesine* bağımlı tutmak çok yerinde olur. Büyük dava adına, enternasyonal, gecikmiş bile olsa pişmanlıkları dikkate almalıdır”. Heine, *Sozialistische Monatshefte*’de Vandervelde’nin davranışını “cesurca ve ağırbaşlı” olarak niteliyor ve onu, Alman sollarına örnek gösteriyor .

Kısacası, savaş sona erince Kautsky ile Plehanov, Vandervelde ile Adler’den kurulu bir komisyon atanacak ve karşılıklı bağışlama havası içinde “oybirliği” ile bir karar hazırlanacak. Anlaşmazlığın üzeri bir güzel örtülecek. Olup biteni anlamaları için işçilere yardım edilecek yerde, kağıt üzerinde kalan bir “birlik” numarası ile işçiler kandırılacak. Bütün ülkelerin sosyal-şovenleri ile ikiyüzlülerinin [sayfa 41] biraraya gelmesine, Enternasyonalin yeniden kurulması denilecek.

Böyle bir “yeniden kurulma”nın çok büyük bir tehlike olduğu gerçeğini kendi kendimizden saklamamalıyız. Bütün ülkelerdeki sosyal-şovenler bununla ilgileniyor. İşçi yığınlarının sosyalizm mi yoksa [şoven] milliyetçilik mi? sorununu kendi kendilerine çözümlenmeye çalışmalarını da istemiyorlar. Hepsi de birbirlerinin günahını örtmek çabası içinde. Hiçbiri, ikiyüzlü “enternasyonalin” o ünlü virtüözünü Kautsky’nin önerisinden başka bir öneri getirme yeteneğine sahip değildi.

Ne var ki, bu tehlike pek az biliniyor. Savaş çıkmalı bir yıl ol-

duğu halde, uluslararası bağların yeniden kurulması için bir dizi girişimler oldu. Genelkurmaylar ile “kendi” anayurtlarının burjuvazisine yardım amacıyla açıksözlü şovenlerin biraraya geldiği Londra ve Viyana konferanslarının burada sözünü bile etmiyoruz. Bizim demek istediğimiz, Lugano^[14] ve Kopenhag^[15] toplantılarıyla, Uluslararası Kadınlar Konferansı^[16] ve Uluslararası Gençlik Konferansıdır.^[17] Bu konferanslar en iyi niyetlerle yapıldı, ama hiçbirisi de bu tehlikeyi göremedi. Enternasyonalistler için bir cephe hattı çizmediler. Hiçbiri, proletaryaya, enternasyonalin sosyal-şovenlerin yöntemleriyle canlandırılmasının getireceği tehlikeleri anlatmadı. Olsa olsa, sosyal-şovenlere karşı bu savaşım verilmeksizin sosyalizm davasının kazanılamayacağı işçilere anlatılmaksızın, eski kararların yinelenmesiyle yetinildi. Yani yerlerinde saydılar.

MUHALEFETİN DURUMU

Bütün enternasyonalistleri en çok ilgilendiren şeyin Alman sosyal-demokrat muhalefet içindeki durum olduğu konusunda hiçbir kuşkuya yer yoktur. Eskiden II. Enternasyonalin en güçlü ve önde gelen partisi olan legal Alman Sosyal-Demokrat Partisi, uluslararası işçi örgütüne en ağır [sayfa 42] darbeyi vurdu. Ne var ki, en güçlü muhalefet de gene Alman sosyal-demokrasisi içinde. Bütün Avrupa'nın büyük partileri içinde, sosyalizme sadık kalan yoldaşların protesto seslerini ilk yükseltenler bu partidendi. *Lichstrahlen* ve *Die Internationale* dergilerini sevinçle okuyoruz. “Asıl Düşman İçimizde” gibi gizlice basılmış bildirilerin Almanya'ya dağıtıldığını da daha büyük bir sevinçle öğrendik. Bütün bunlar, sosyalizm ruhunun Alman işçileri arasında hâlâ canlı olduğunu, Almanya'da hâlâ devrimci marksizmi yüceltmeye yetenekli kimselerin bulunduğunu gösteriyor.

Sosyalist hareketlerdeki bugünkü bölünme en çarpıcı biçimde Alman sosyal-demokrasisinde oldu. Burada belirli biçimde birbirinden farklı üç eğilim var: oportünist-şovenler, bunlar Almanya'da düştükleri bayağılık ve döneklik düzeyine hiçbir yerde düşmediler; kautskici “merkez”, bunlar oportünistlere hizmetkarlık etmekten başka bir rol oynamaya yetenekli olmadıklarını gösterdiler; ve sol – Almanya'daki biricik sosyal-demokratlar.

Elbette bizi burada en çok ilgilendiren Alman solu içindeki

işçilerin durumudur. Bunların içinde, biz, bütün enternasyonalist unsurların umudu olan yoldaşlarımızı görüyoruz.

İşler burada ne durumda?

Alman solunun henüz bir mayalanma durumunda olduğunu, ilerde yeniden gruplaşmalar olacağını, içlerinde az ya da çok kararlı unsurlara raslandığını yazan *Die Internationale* tamamen haklı.

Rus enternasyonalistleri, yoldaşlarımız Alman sollarının işçilerine karışmayı akıllarından bile geçirmezler. Zaman ve yer koşullarını gözönünde bulundurarak savaşım yöntemlerini kararlaştırmada tam bir yetenekleri olduğunu biliyoruz. Biz, yalnızca, durumları üzerine düşüncelerimizi açıkça söylemeyi bir ödev sayıyoruz.

Kautskici “merkez”in, marksizme açıksözlü ^[sayfa 43] sosyal-şovenlerden daha zararlı olduğunu söyleyen *Die Internationale* dergisindeki başyazının yazarının tamamen haklı olduğuna inanıyoruz. Şu anda, anlaşmazlıkları gizleyen ve işçilere marksizm elbisesi içinde kautskiciliği öğreterek onları uyutan herkes, sorunu açıkça ortaya koyan ve işçileri sorunu kavramaya zorlayan Südekum ile Heine'den daha zararlıdır.

Kautsky ile Haase'nin, son günlerde “resmi makamlara” itirazlarda bulunması kimseyi şaşırtmamalı. Bunlarla Scheidemann'lar arasındaki anlaşmazlık, ilkeler üzerinde değildir. Birinci grup, Hindenburg ile Mac-kensen'in zaferine *şimdiden* inanıyor ve toprak ilhaklarına karşı çıkmak gibi lüks bir hevesi tatmak istiyorlar. İkinciler ise, Hindenburg ile Macken-sen'in *henüz* zaferi kazanmadığına inandıklarından “işin sonunu beklemeyi” gerekli görüyorlar.

Kautskicilerin “resmi makamlara” karşı bu kayıkcı dövüşüne girişmelerinin nedeni, savaştan sonra asıl anlaşmazlık konusunu işçilerin gözünden kaçırmak, sözde “solcu” bir anlayışla yazılmış binbir şişirme kararlar (II. Enternasyonalin diplomatları, Allah için, böyle karar tasarımları hazırlamakta pek de ustadırlar) sorunu örtbas etmektir.

“Resmi makamlara” karşı giriştikleri gerçek savaşımlarında, Almanya'daki muhalefetin, kautskicilerin bu saçma-sapan muhalefetlerinden bile yararlanmalarını anlayışla karşılamak gerekir. Ama gene de her enternasyonalist için denek taşı, yeni-kautskiciliğe karşı düşmanlık olmalıdır. Ancak kautskiciliğe karşı savaşım ver-

enler ile, liderlerinin sahte bir dönüşünden *sonra bile* “merkez”in aslında *şovenlerin ve oportünistlerin müttefiki* olduklarını anlayanlar gerçek birer enternasyonalisttir.

Enternasyonaldeki sallantıda olan unsurlara karşı takınacağımız tutumun büyük bir önemi vardır. Bu unsurlar, yani *pasifist* eğilimli sosyalistler, hem yansız ülkelerde, [sayfa 44] hem savaşan ülkelerin bazılarında (örneğin, İngiltere’de Bağımsız İşçi Partisi gibi)^[18] bulunmaktadır. Bu unsurlar, bizim yoldaşlarımız olabilir. Sosyal-şovenlere karşı savaşımında bunlarla yakınlaşmamız gerekir. Ama şurasını da unutmamak gerekir ki, bunlar *ancak* yoldaşlarımızdır – ve enternasyonalin yeniden kurulması gibi bellibaşlı ve temel sorunlarda bunlar bizden yana değil, bize karşı olacaklar, Kautsky, Scheidemann, Vandervelde ve Sembat ile birlikte yürüyeceklerdir. Eğer bu sallantılı pasifistlerin tutsağı olmak istemiyorsak, uluslararası konferanslarda programlarımızı bunların kabul edebileceği şeylerle sınırlandırmamalıyız. Örneğin, Bern’deki Uluslararası Kadınlar Konferansında böyle oldu. Clara Zetkin yoldaşın görüşlerini destekleyen Alman temsilcileri, aslında “merkez”in tutumunu savunmuş oldular.

Kadınlar Konferansı, yalnızca, Troelstra’nın liderliğindeki oportünist Hollanda partisinin delegeleri ile Londra’da yapılan “Antant” şovenleri konferansında Vandervelde’nin karar tasarılarına oy veren (bu olayı unutmamamız gerekir) Bağımsız İşçi Partisinin delegeleri için kabul edilebilir şeyleri söylemekle yetindi. Bağımsız İşçi Partisinin savaş sırasında İngiliz hükümetine karşı verdiği cesur savaşım için bu partiye karşı duyduğumuz saygıyı belirtmek isteriz. Ama bu parti, marksist tutumu benimsemedi. Gene de biz, bugünkü harekette sosyal-demokrat muhalefetin ilk görevinin, devrimci marksizmin ilkelerini yüceltmek, işçilere emperyalist savaşa ne gözle baktığımızı kesinlikle anlatmak, devrimci yığın hareketleri için sloganlar ortaya atmak, yani kısacası emperyalist savaş dönemini bir iç savaşın başlangıcı dönemi, durumuna getirmek olduğuna inanıyoruz.

Ne olursa olsun birçok ülkede devrimci sosyal-demokrat unsurlar vardır. Almanya’da, Rusya’da, İskandinavya’da (Högländ yoldaşın temsil ettiği etkili bir grup), [sayfa 45] Balkanlarda (Bulgaristan’da “Tesniyaki”^[19] Partisi), İtalya’da, İngiltere’de (İngiliz Sosyalist Partinin bir kesimi),^[20] Fransa’da (Vaillant, enternasyonalist-

lerden protesto mektupları aldığını *l'Hu-manite'de* kendisi itiraf etti, ama bunlardan hiçbirini bütünüyle yayınlamadı), Hollanda'da (Tri-bunistler)^[21] sosyal-demokrat unsurlar vardır. Başlangıçta sayıları ne kadar az olsa da, marksist unsurları birleştirmek, bütün ülkelerin işçilerini şovenlerle bağlarını kopartmaya ve bunları marksizmin bayrağı altına toplanmaya çağırarak, günün ödevleridir.

Şimdiye kadar, sözde “eylem” programları ile toplanan konferanslar aşağı yukarı yalnızca pasifizmin programının ilanı ile sonuçlandı. Marksizm, pasifizizm demek değildir. Savaşın hızla sonuçlanması için savaşım, kuşku yok ki gereklidir, ama “barış” isteği ancak *devrimci* bir savaşım çağrısı ile proleterce bir öz kazanır. Devrimler birbirini izlemezse, sözde demokratik bir barış, bir küçük-burjuva ütopyasıdır. Gerçek bir eylem programı, ancak yığınlara olup bitenleri olduğu gibi ve açıkça anlatan; emperyalizmin ne olduğunu ve onunla savaşım yollarını gösteren; oportünizmin II. Enternasyonalı yıkan şey olduğunu herkese ilan eden ve işçileri oportünistler olmadan ve oportünistlere karşı marksist bir enternasyonalı kurmaya çağırarak marksist bir programdır. Kendimize ve marksizme güvenimizi gösteren, oportünizme karşı bir ölüm-kalım savaşı verdiğimiz ilan eden böyle bir program, eninde-sonunda bize gerçek proletarya yığınlarının güven ve sevgisini kazandırabilir.

RUS-SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ VE III. ENTERNASYONAL

Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi, oportünist kanadından ayrılmalı çok oldu. Rus oportünistleri üstelik şimdi bir de şovenist oldular. Bu durum, bunlarla ayrılmamızın ^[sayfa 46] sosyalizmin yararı için gerekli olduğu inancımızı kuvvetlendirdi. Sosyal-demokratlar ile sosyal-şovenler arasındaki bugünkü anlaşmazlıkların, sosyal-demokratların anarşistlerden ayrıldıkları zaman aralarındaki anlaşmazlıktan daha az olmadığına inanıyoruz. *Monitor* adında bir oportünist, *Prensische Jahrbucher'de*, bugünkü birliğin oportünistler ile burjuvazinin yararına olduğunu, çünkü solu, şovenistlere boyun eğmeye zorlayarak işçilerin anlaşmazlığın temeline inmelerini ve kendi gerçek işçi partilerini, yani gerçek bir sosyalist partiyi kurmalarını engellediğini söylerken tamamen haklıydı. Bugünkü koşullar altında, oportünistler ile şovenistlerden ayrılmanın bir devrimcinin başlıca

görevi olduğuna inanıyoruz. Bu, tıpkı sarı sendikalardan, Yahudi düşmanı ve liberal işçi sendikalarından ayrılmamız kadar gereklidir. Böylece, geri kalmış işçileri daha çabuk aydınlatmak ve bunları sosyal-demokrat partilerin saflarına çekmek mümkün olacaktır.

Bizce, III. Enternasyonalin böyle devrimci bir temel üzerine kurulması gerekir. Partimiz için, acaba sosyal-şovenlerle ayrılmamız kaçınılmaz mı, diye bir sorun yoktur. Partimizin karşılaştığı tek sorun, bunun en yakın gelecekte ve uluslararası bir ölçekte nasıl gerçekleştirilebileceği sorunudur. *Uluslararası* marksist bir örgütün kurulabilmesi için her ülkenin kendi bağımsız marksist partilerini kurması gereği açıkça ortadadır. En eski ve en güçlü işçi hareketinin yurdu olan Almanya, bu bakımdan pek önemlidir. Yakın gelecek, yeni bir marksist enternasyonalin kurulması için koşulların olgunlaşıp olgunlaşmadığını gösterecektir. Eğer koşullar elverişli ise, partimiz, oportünizm ve şovenizmden arınmış bir üçüncü enternasyonale sevinçle katılacaktır. Değilse, bu arınma işleminin tamamlanmasından önce şu ya da bu uzunlukta bir evrim döneminin gereği ortaya çıkacaktır. Bu durumda partimiz, eski enternasyonal [sayfa 47] içinde tam bir muhalefeti sürdürecektir ve bu, çeşitli ülkelerde devrimci marksizm temeline dayanan uluslararası bir emekçiler birliği kurulana kadar sürecektir. Gelecek bir- kaç yıl içinde uluslararası alanda ne gibi gelişmeler olabileceğini kestiremeyiz ama, şurası bizim için kesindir ki, *partimiz ülkemizde, proletaryamız* arasında yukarıda belirtilen yönde yorulmadan çalışacak ve bütün günlük eylemleriyle marksist enternasyonalin Rusya kesimini kuracaktır.

Şimdi Rusya'da da, sadık sosyal-şovenler ve "merkez" grupları eksik değil; bunlar bir marksist enternasyonalin kurulmasına karşı savaşım vereceklerdir. Plehanov'un temelde Südekum ile aynı fikirde olduğunu ve ona elini uzattığını biliyoruz. Akselrod'un yönettiği sözde "Örgütlenme Komitesi"nin Rusya'da kautskiciliği yaydığını da biliyoruz. İşçi sınıfının birliği perdesi ardında, bu kimseler oportünistler ile ve bunlar aracılığıyla da burjuvazi ile birliği savunuyorlar. Gene de, bugünkü Rus işçi hareketi hakkındaki bilgimiz, bize, Rusya'da sınıf bilincine ulaşmış proletaryanın şimdiye kadar olduğu gibi, *bizim partimizde* kalacağı inancını veriyor. [sayfa

48]

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BÖLÜNMENİN TARİHİ VE RUSYA'DA SOSYAL-DEMOKRASİNİN BUGÜNKÜ DURUMU

RUS Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin savaşıla ilgili olarak izlediği ve yukarıda anlatılan taktik, Rusya'da sosyal-demokrasinin otuz yıllık gelişmesinin kaçınılmaz bir sonucuydu. Partimizin tarihinin derinliklerine inilmeksizin, ne bu taktiklerin, ne de sosyal-demokrasinin ülkemizdeki bugünkü durumunun doğru olarak anlaşılması mümkündür. İşte bu nedenle, okurlara partimizin tarihindeki belli başlı noktaları anımsatmak zorunluluğunu duyuyoruz.

İdeolojik bir eğilim olarak sosyal-demokrasi, Rusya'da uygulandığı biçimiyle, sosyal-demokratik görüşlerin ilk kez Emegın Kurtuluşu Grubu tarafından yurtdışından sistematik olarak işlenmesi ile 1883'te doğdu. 20. yüzyılın ^[sayfa 49] başlarına kadar sosyal-demokrasi, Rusya'da işçi sınıfı hareketiyle hiçbir bağlantısı olmayan ideolojik bir eğilim olarak kaldı. Yüzyılın başlarında toplumsal hareketlerin hızlanması, işçiler arasında huzursuzluk ve grevler, sos-

yal-demokrasiyi, işçi sınıfının (hem ekonomik, hem politik) savaşımı ile sıkı sıkıya bağlı, etkin bir politik güç durumuna getirdi. İşte tam bu andan başlayarak, sosyal-demokraside, “ekonomistler” ile “iskracılar” biçiminde bir bölünme başladı.

“EKONOMİSTLER” VE ESKİ *İSKRA*^[22] (1894-1903)

“Ekonomizm”, Rus sosyal-demokrasisinde oportünist bir eğilimdi. Hareketin politik görüşü şu ilkede özetleniyordu: “İşçiler için ekonomik savaşım; liberaller için politik savaşım.” Ekonomizmin bellibaşlı teorik dayanağı, devrimci ruhundan tamamen sıyrılmış ve liberal burjuvazinin gereklerine uyarlanmış bir tür “marksizmi” kabullenen, sözde “legal marksizm” ya da “struvecilik” idi. Rusya’da işçi yığınlarının geriliğini öne sürerek ve “yığınlara ayak uydurma” bahanesine sığınarak ekonomistler, kendilerine bağımsız hedefler çizmeksizin ya da hiçbir devrimci görev yüklenmeksizin, işçi hareketinin görev ve amacını ekonomik savaşım ve liberalizmin politik olarak desteklenmesi olarak görüyorlardı.

Eski *İskra* (1900-1903), devrimci sosyal-demokrasinin ilkele-ri adına, ekonomizme karşı başarıyla savaşım verdi. Sınıf bilincine ulaşmış proletaryanın bütün seçkin kişileri *İskra*’nın yanını tuttu. Devrimden önceki yıllarda sosyal-demokراسi, en tutarlı ve en ödün vermeyen programı savundu. 1905 devrimi sırasındaki sınıf savaşımı da, yığın halindeki eylemde bu programın doğruluğunu tanıtladı. “Ekonomistler” kendilerini yığınların geriliğine uydurdular. *İskra* ise, yığınları ileri doğru yöneltmeye yetenekli ^[sayfa 50] işçi öncülerini eğitti. Sosyal-şovenlerin bugünkü iddiaları (yığınlara ayak uydurma gereği, emperyalizmin ilericiliği, devrimcilerin “hayalciliği” gibi), *hepsi* de ekonomistlerce öne sürüldü. Marksizmin, struvecilik biçimindeki oportünistçe tahrifini, Rus sosyal-demokراسisi yirmi yıl önce tanımış oldu.

MENŞEVİKLER VE BOLŞEVİKLER (1903-1908)

Burjuva demokratik devrim dönemi, sosyal-demokراسi eğilimleri arasında daha önceki savaşımın devamı olan yeni bir sa-

vaşımı doğurdu. “Ekonomizm”, “menşevizm”e dönüştü. Eski *Iskra'nın* devrimci taktikleri savunması, “bolşevizm”i doğurdu.

Fırtınalı 1905-1907 yıllarında menşevizm, liberal burjuvazinin desteklediği oportünist bir eğilimdi ve liberal burjuvazi eğilimlerini işçi sınıfı hareketine taşıdı. Özü: işçi sınıfı savaşımını liberalizme uygun duruma getirmektir. Bolşevizm ise, tersine, liberalizmin uyuşturmasına ve ihanetine karşın, sosyal-demokrat işçileri, demokrat köylü katmanlarını devrimci savaşıma katma amacına yöneltti. Menşeviklerin kendilerinin de çoğu zaman kabul ettikleri gibi, işçi yığınları, devrim sırasında, bütün büyük eylemlerde, bolşeviklerle birlikte yürüdü.

1905 Devrimi, ödünsüz devrimci sosyal-demokrat taktikleri doğruladı, güçlendirdi, derinleştirdi ve çelikleştirdi. Sınıfların ve partilerin açık eylemleri, sosyal-demokrat oportünizm (“menşevizm”) ile liberalizm arasındaki bağı tekrar tekrar gözler önüne serdi.

MARKSİZM VE TASFİYECİLİK (1908-1914)

Karşı-devrim dönemi, tekrar , oportünizm sorunu ile sosyal-demokrasinin devrimci taktiklerini büsbütün yeni bir [sayfa 51] biçimde günün sorunu durumuna getirdi. Menşevizmin ana gövdesi, en iyi temsilcilerinin birçoğunun itirazlarına aldırmaksızın tasfiyecilik eğilimini doğurmuş; gizli örgüt ve eylem bırakılmış, “yeraltı” çalışmalarını, cumhuriyet gibi sloganlar küçümsenmiş vb.. Legal dergi *Naşa Zarya'nın* yazarlarından bazıları (Bay Potressov, Çerevanin vb.) eski sosyal-demokrat partiden bağımsız bir grup kurarak, Rus liberal burjuvazisini, Rus işçilerinin devrimci savaşım alışkanlıklarını kaybettirme çabalarında binbir yoldan desteklemiş, kışkırtmış ve beslemiştir.

Bu oportünistler grubu, RSDİP'nin 1912 Ocak Konferansında^[23] partiden atıldı, ama yurtdışındaki irili ufaklı birçok grubun şiddetle karşı koymalarına karşın, bir parti kurdular. İki yıldan fazla bir süre (1912'den başlayarak 1914 ortalarına kadar) iki sosyal-demokrat parti arasında inatçı bir savaşım sürdü gitti: Ocak 1912'de seçilen Merkez Komitesi ile Ocak Konferansını tanımayan ve *Naşa Zarya* grubu ile işbirliğini sürdürerek partiyi farklı bir temel üzerinde yeniden kurmak isteyen Örgütlenme Komitesi arasındaki sa-

vaşım devam etti. Günlük iki işçi gazetesi (*Pravda* ile *Luç*^[24] ve onu izleyenler) ve Dördüncü Devlet Dumasındaki iki sosyal-demokrat grup (pravdacıların ya da marksistlerin grubu ile Çheydze'nin başı çektiği tasfiyeciler "Sosyal-Demokrat Grubu") arasında da gene amansız savaşım sürüp gidiyordu.

Partinin devrimci ilkelerine bağlı kalan, (özellikle 1912 ilkyazından sonra) işçi sınıfı hareketindeki yeni ve huzursuz dalgalanmaları destekleyen, legal ve illegal örgütlerle basını ve propandayı birarada yürüten pravdacılar, çevresinde sınıf bilincine ulaşmış işçi yığınlarının büyük bir çoğunluğunu topladığı halde, tasfiyeciler –politik bir güç olarak *Naşa Zarya* grubu aracılığı ile çalışıyorlardı – yalnızca liberal burjuva unsurların desteğine dayanıyorlardı .

İşçi gruplarının, iki partinin gazetelerine yaptığı açık [sayfa 52] para yardımları (bu yardım, o sıralarda sosyal-demokrat partisi *üye ödentisinin* Rusya koşullarına uydurulmuş, yasalara uygun ve herkes tarafından serbestçe denetimi olanaklı ödeme biçimiydi) pravdacıların (marksistlerin) proleterce kuvvet ve etki kaynaklarını, ve tasfiyecilerin (ve onların Örgütlenme Komitelerinin) burjuva-liberal kaynaklarını apaçık gösterir. *Marksizm ve Tasfiyecilik*^[25] kitabında bütünüyle ve Alman sosyal-demokrat gazetesi *Leipziger Volkszeitung*'un^[26] 21 Temmuz 1914 tarihli sayısında kısaltılarak verilen bu yardımlardan bazı rakamları buraya alıyoruz.

St. Petersburg'un gazetelerine marksist (pravdacı) ve tasfiyeciler günlük gazetelerine 1 Ocak ile 13 Mayıs 1914 tarihleri arasında yapılan para yardımlarının sayısı ve miktarı:

Gruplar	Pravdacılar		Tasfiyeciler	
	Yardım Sayısı	Miktarı (Ruble)	Yardım Sayısı	Miktarı (Ruble)
İşçi gruplarından	2.873	18.934	671	5.296
İşçi olmayan gruplardan	713	2.650	453	6.760

Görüldüğü gibi, 1914'te, partimiz, Rusya'daki sınıf bilincine ulaşmış işçilerin beşte-dördünü devrimci sosyal-demokrat taktikler çevresinde birleştirmiş bulunmaktadır. 1913 yılında, pravdacılar 2.181, tasfiyeciler 661 işçi grubundan yardım aldılar. 1 Ocak 1913'te 13 Mayıs 1914'e kadar olan rakamlar şöyle olacaktır: işçi gruplarından 5.054 adet yardım pravdacılar (yani bizim parti) için, 1.332 adet yardım (yani %20,8) tasfiyeciler için. [sayfa 53]

MARKSİZM VE SOSYAL-ŞOVENİZM (1914-1915)

1914-1915 büyük Avrupa savaşı, hem Avrupalı, hem de Rus sosyal-demokratlara, dünya ölçüsünde bir bunalım karşısında izledikleri taktikleri sınama olanağını verdi. Bugünkü savaşın gerici, yağmacı ve köleci niteliği, öteki hükümetlere bakışla, çarlık için daha göze batıcıdır. Böyle olduğu halde, tasfiyecilerin çoğunluğu (liberal ilişkileri yüzünden, Rusya'da bizim dışımızda ciddi etkisi olan tek grup) sosyal-şovenizme saptılar! Oldukça uzun bir süre yasalar içinde çalışmanın tekelinden yararlanan bu *Naşa Zarya* grubu, yığınlar arasında, “savaşa karşı direnmeme”, üçlü (şimdi dörtlü) antantın zaferi için, ve Alman emperyalizmini “pek şeytanca günahlar” işlemekle suçlayan vb. propagandalar yaptılar. 1903'ten beri politik belkemiğinden yoksunluğunu tekrar tekrar ortaya koyan ve çoğu zaman oportünistlerin saflarına katılan Plehanov, bu tutumu daha da açık bir biçimde takındı ve bu hareketi yüzünden, Rusya'daki burjuva basını tarafından pek övüldü. Plehanov, çarlığın haklı bir savaş verdiğini ilan edecek, İtalya'daki hükümet gazetelerine İtalya'yı savaşa girmeye özendirici demeçler verecek kadar küçüldü.

Böylece, tasfiyecilik konusundaki görüşlerimizin ve tasfiyecilerin ana gruplarını partimizden atmamızın haklılığı yeterince tanıtılmış oldu. Tasfiyecilerin gerçek programları ve tuttukları yolun gerçek anlamı, şimdi artık yalnızca genel anlamıyla bir oportünizm değil, Büyük-Rusya toprak beyleri ile burjuvazinin emperyalist ayrıcalıklarının ve çıkarlarının savunulmasıdır. Bugün tasfiyecilik, işçi hareketi içinde *ulusal-liberal* bir eğilimdir, radikal küçük-burjuvazinin bir kesimi ile küçük bir ayrıcalıklı işçi kesiminin proleter yığınlarına karşı “kendi” ulusal burjuvazileri ile ittifakıdır. [sayfa 54]

RUS SOSYAL-DEMOKRASİSİNDE BUGÜNKÜ DURUM

Yukarda da söylediğimiz gibi ne tasfiyeciler, ne dış ülkelerdeki topluluklar (yani Plehanov, Aleksinski, Trotski ve ötekiler), ne de (Rus-olmayan azınlıkların) sözde “ulusal” sosyal-demokratlar, bizim 1912 Ocak Konferansımızı tanımadılar. Bize karşı en sık kullandıkları suçlama “zorbalık” ve “bölücülük” idi. Biz, bunlara,

Rusya'daki sınıf bilinci olan işçilerin beşte-dördünü partimizin birleştirdiğini gösteren, doğruluğu nesnel olarak tanıtılabilir rakamları yineleyerek karşılık verdik. Bu oran, karşı-devrimci bir dönemde yeraltı çalışmalarının güçlüğü gözönüne alınırsa, hiç de küçük değildir.

Eğer Rusya'da, *Naşa Zarya* grubunu partiden atmaksızın, sosyal-demokrat taktikler temeline dayanarak bir birlik kurmak olanaklıysa, bu birliği, bizim sayısız karşıtlarımız *hiç değilse kendi aralarında* niçin başaramadılar? Ocak 1912'den beri üçbuçuk yıl geçti, bütün bu süre içinde karşıtlarımız çok istedikleri halde, bize karşı bir sosyal-demokrat parti kurma durumuna gelemediler. Bu gerçek, partimizin en iyi savunmasıdır.

Bizim partimize karşı savaşım veren sosyal-demokrat grupların tarihi, bir çöküşün, çözülmenin tarihidir. Mart 1912'de istisnasız hepsi de bizi suçlamada "birleştiler". Gene de, Ağustos 1912'de bize karşı sözde "Ağustos Bloku" kurulduğu anda çözülme de başladı. Bazı gruplar ayrıldılar. Bir türlü, bir parti ve merkez komitesi kuracak duruma gelemediler. Bütün yapabildikleri "birliğin sağlanması için" bir Örgütlenme Komitesi kurmak oldu. Gerçekte bu Örgütlenme Komitesi, Rusya'daki tasfiyeciler için yetersiz bir kalkan olabildi. Rusya'da işçi hareketinin büyük dalgalanmalar gösterdiği dönem boyunca ve 1912-1914 yığın grevlerinde Ağustos Blokuna bağlı gruplardan yığınlar arasında bir şeyler yapabilen tek grup, bütün gücünü ^[sayfa 55] liberal ilişkilerden alan *Naşa Zarya* grubu oldu. 1914 yılı başlarında Letonyalı sosyal-demokratlar "Ağustos Bloku"ndan resmen çekildiler (Polonyalı sosyal-demokratlar bloğa zaten girmemişlerdi), öte yandan bloğun liderlerinden Trotski, kendisi ayrı bir grup kurarak, resmi olmayan bir biçimde, bloktan ayrıldı. Temmuz 1914'te Uluslararası Sosyalist Büro Yürütme Komitesinin, Kautsky'nin ve Vandervelde'nin katılımıyla Brüksel'de yapılan konferansında bize karşı "Brüksel Bloku" denilen topluluk kuruldu ise de, buna Letonyalılar katılmadığı gibi, Polonyalı muhalif sosyal-demokratlar da bu bloktan hemen çekildiler. Savaş çıkınca da bu blok büsbütün dağıldı. *Naşa Zarya*, Plehanov, Aleksinski ve Kafkasyalı sosyal-demokratların lideri An,^[27] açıktan açığa sosyal-şoven oldular ve Almanya'nın yenilgisinin nasıl arzu edilir bir şey olduğunu anlatmaya koyuldular. Örgütlenme Komitesi ile Bund, sosyal-şovenleri ve sosyal-şovenizmin ilkelerini savundular.

Çheydze'nin Duma grubu savaş harcamalarına karşı oy verdiği halde (Rusya'da burjuva demokrat trudovikler bile bu harcamalara karşı oy vermişlerdi), *Naşa Zarya'nın* en içten müttefiki olarak kaldılar. Bizim sosyal-şovenler, Plehanov, Aleksinski ve ortakları, Çheydze grubundan pek memnundular, Paris'te, başlıca yazarları Martov ve Trotski olan bir gazete, *Naşa Slovo* (eski *Golos*) kuruldu; bunlar entemasyonalizmin platonik bir savunmasını, *Naşa Zarya*, Örgütlenme Komitesi ya da Çheydze grubuyla kayıtsız şartsız birleşme isteğini birarada yürütmek istiyorlardı. 250 sayı çıktıktan sonra, bu gazete kendi çözülüşünü kabullenmek zorunda kaldı: yazı-kurulumun bir bölümü partimize doğru yöneldi; Martov, *Naşe Slovo*'yu açıktan açığa anarşizm ile suçlayan (bu suçlama, tıpkı Almanya'daki oportünist David ve hempalannın *Internationale Korrespondenz*^[28], Legien ve hempalarının, Liebknecht yoldaşı anarşizmle suçlamalarına benziyor) Örgütlenme Komitesine bağlı kaldı; Trotski, ^[sayfa 56] Örgütlenme Komitesiyle ilişkisini kestiğini bildirdi, ama Çheydze grubu ile yürümeyi sürdürdü. Çheydze grubunun programı, liderlerinin birisinin ifadesiyle şöyle: Plehanov ve Aleksinski'nin düşüncelerini yansıtan *Sovremenni Mir*^[29] dergisinin 1915'te çıkan 5. sayısında Çenkeli diyor ki: “*Alman sosyal-demokrasisinin, ülkesinin savaşa girmemesine engel olabilecek durumda olup da bunu yapmadığını söylemek, yalnızca onun barikatlarda son nefesini vermesini değil, anayurdunun da son nefesini vermesini gizliden gizliye istemek, ya da yakınımızdaki şeylere anarşist bir teleskop ile bakmak demektir.*”*

Bu birkaç satır, sosyal-şovenizmin özünü ortaya koyuyor: bugünkü savaşta ilke olarak “anayurdun savunulması” fikrini haklı göstermek ve askeri sansürün izniyle, devrim hazırlığını ve devrimin savunulmasını alaya almak, Alman sosyal-demokrasisinin savaşa engel olup olamayacağı ya da devrimcilerin genel olarak bir devrimin başarıya ulaşacağı güvencesini verip veremeyecekleri konunun dışındadır. Bütün sorun, sosyalistlere yakışan bir biçimde mi hareket edeceğiz, yoksa emperyalist burjuvazinin kucagında “son nefesimizi” mi vereceğiz? sorunudur.

PARTİMİZİN GÖREVLERİ

Rusya'da sosyal-demokrasi, (1905) burjuva demokratik de-

vrinden önce ortaya çıktı, devrim ve karşı-devrim sırasında güçlendi. Rusya'nın geriliği, ülkemizde oportünist küçük-burjuva akımlarının ve düşünce türlerinin bolluğunu açıklar, buna karşılık marksizmin Avrupa'daki etkisi ve savaş-öncesi legal sosyal-demokrat partilerin sağlamlığı bizim örnek liberallerimizi, "akla-yatkın" "Avrupai" [sayfa 57] ("devrimci olmayan") marksist teorinin ve sosyal-demokrasinin hayranları haline getirdi. Rus işçi sınıfı, partisini, otuz yıl oportünizmin bütün türlerine karşı savaşa savaşa kurdu. Avrupa'da, oportünizmin utanç verici bir biçimde yıkılmasını ve bizdeki ulusal liberaller ile sosyal-şoven tasfiyeciler arasındaki ittifakın imzalanmasını sağlayan Dünya Savaşı denemesi, partimizin ilerde de aynı devrimci yolu izlemesi gereği hakkındaki inançlarımızı doğruladı. [sayfa 58]

Temmuz-Ağustos 1915
1915 güzünde Cenevre'de
broşür olarak yayınlandı.

AÇIKLAYICI NOTLAR

^[1] *Sosyalizm ve Savaş* adlı broşür Eylül 1915'te Almanya'da basılmış, Zimmerwald Sosyalist Konferansı delegelerine dağıtılmıştır.

^[2] *Sosyal-Demokrat*. – Şubat 1908'den Ocak 1917'ye kadar gizli olarak yayınlanan Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi Merkez organı. Önce Rusya'da sonra Paris ve Cenevre'de olmak üzere 50 sayı yayınlandı. 1911'de editörlüğü üzerine alan Lenin'in, gazetede 80 makalesi yayınlandı. -9.

^[3] *Bern Konferansı*. – 27 Şubat-4 Mart 1915'de İsviçre'de Bern kentinde toplanan RSDİP şubeleri konferansı. Lenin'in girişimiyle toplanan bu konferansın genel bir bolşevik partisi konferansı özelliği vardı, çünkü savaş sırasında bütün Rusya'yı temsil eden bir konferansın toplanması olanaksızdı. Konferansa, partinin Paris, Zürih, Cenevre, Bern, Lozan bolşevik şubelerinin temsilcileri katılmıştı. Lenin, Merkez Komitesi ile merkez organı (*Sosyal-Demokrat*) temsil ediyor ve konferansı yönetiyordu. Gündemdeki esas madde olan "Savaş ve Partinin Görevleri" konusunda bir rapor hazırlamış ve konferansa sunmuştu. Konferans, Lenin'in hazırladığı savaş üzerine karar tasarılarını kabul etmiştir. -9.

^[4] *Zimmerwald Konferansı*. – İsviçre'nin Zimmerwald kentinde 5-8 Eylül 1915'te toplanan ilk uluslararası sosyalist konferans. Konferansta kautskici çoğunluk ile Lenin'in öncülük ettiği devrimci enternasyonalciler arasında bir savaşım başgösterdi. Lenin, devrimci enternasyonalcileri Zimmerwald Solu halinde örgütledi.

Konferans, dünya savaşının emperyalist niteliğini ortaya koyan bir bil-

diriyi kabul etti ve savaş harcamalarına oy veren, burjuva hükümetlerine katılan “sosyalistleri” takbih etti. Avrupa ülkelerinin işçilerini savaşa karşı savaşıma ve toprak ilhakları yapılmaksızın ya da tazminat ödenmeksizin barışın sağlanmasına çaba göstermeye çağırdı. Konferans, ayrıca savaş kurbanlarına sempa-ti ifade eden bir karar kabul ederek Uluslararası Sosyalist Komiteyi seçti. -10.

^[5] Bkz. Karl von Clausewitz, *Vom Kriege* (“Savaş Üzerine”), Berlin 1957, c. I, s. 34. -17.

^[6] *Basle Bildirisi*. – İkinci Enternasyonalin 24-25 Kasım 1912’de İsviçre’nin Basel kentinde düzenlediği özel kongrede oybirliği ile kabul edildi. Bildiri emperyalistlerin hazırlamakta oldukları savaşın yağmacı amaçlarını açıklıyor, ve işçileri savaş tehlikesi ile savaşıma çağırıyordu. Emperyalist bir savaş çıkması halinde, sosyalist bir devrimin çabukçaltırılması için sosyalistlerin ekonomik ve politik bunalımlardan yararlanmalarını salık veriyordu.

Basle Kongresinde Kautsky ile Vandervelde ve II. Enternasyonalin öteki liderleri bildiriye oy verdilerse de, 1914’te savaş çıkar çıkmaz sözlerinde durmadılar ve kendi emperyalist hükümetlerinden yana çıktılar. -20.

^[7] *Stuttgart Enternasyonal Sosyalist Kongresi*. – 18-24 Ağustos 1907’de toplandı. Bu kongrede RSDİP 37 delege ile temsil edildi. Lenin, Lunaçarski, Litvinov ve diğerleri bolşevikleri temsil ettiler. Komisyonlar halinde çalışan kongrede Lenin “Militarizm ve Uluslararası Anlaşmazlıklar” hakkındaki kararı hazırlayan komisyonun üyesiydi. Rosa Luxemburg ile birlikte Lenin, Bebel’in hazırladığı kararda büyük ve tarihi bir değişiklik yaptı ve kapitalizmi devirmek amacıyla yığınları ayaklandırmada savaşın yarattığı bunalımlardan sosyalistlerin yararlanmalarını öne sürdü. Kongre bu öneriyi değişik şekliyle kabul etti. -24.

^[8] *Ağustos Oylaması*. – Alman Reichtag’ındaki sosyal-demokrat grup, 4 Ağustos 1914’te II. Wilhelm hükümetine savaş harcamaları yetkisi verilmesi için oy verdi ve emperyalist savaşı destekledi. Alman sosyal-demokrat liderler, işçi sınıfına ihanet ederek sosyal-şoven bir tutum benimsediler ve kendi emperyalist burjuvazilerini savundular. -25.

^[9] *Struvecilik*. – Bu kitabın 49-50. sayfalarına bakınız. -25.

^[10] *Brentanoculuk*. – Lenin’in sözleriyle, “kapitalizm okulunu tanıyan, ama devrimci sınıf savaşımı okulunu reddeden” reformcu bir burjuva teorisi. Bir Alman burjuva ekonomisti olan Lujo Brentano bir çeşit sözde “devlet sosyalizmini” öne sürüyor, reformlarla ve kapitalistler ile işçilerin çıkarlarının uzlaştırılması yoluyla kapitalist sistemde toplumsal eşitliğin sağlanabileceğini tanıtlamaya çalışıyordu. Marksist terminoloji kisvesi altında Brentano ve onun izleyicileri, işçi sınıfı hareketini burjuvazinin çıkarlarına bağımlı duruma getirmeye çalışıyordu. -25.

^[11] Karl Marks ve Friedrich Engels, “Der Sozialismus in Deutschland”, Werke, Berlin 1963, c. XXII, s. 251. -28.

^[12] *Novosti* (“Haberler”). – Paris’te Ağustos 1914 ile Mayıs 1915 arasında yayınlanan devrimci-sosyalist parti gazetesi. -34.

^[13] *Proletarski Golos* (“Proleterin Sesi”). – Şubat 1915 ile Aralık 1916 arasında gizli olarak basılan RSDİP St. Petersburg Komitesi organı. Dört sayı

çıktı. İlk sayısında, Merkez Komitesinin, “Savaş ve Rus Sosyal-Demokrasisi” başlıklı bildirisi yayınlandı. -35.

^[14] İsviçre'nin Lugano kentinde 27 Eylül 1914'te İtalyan ve İsviçreli sosyalistler arasında yapılan konferansa değiniliyor. -42.

^[15] *Kopenhag Konferansı*. – İkinci Enternasyonalı yeniden kurmak amacıyla 17-18 Ocak 1915'te İsveç, Norveç, Danimarka ve Hollanda gibi tarafsız ülkelerin düzenledikleri konferans. Konferans, tarafsız ülkelerin sosyalist partilerinin parlamento temsilcileri aracılığı ile düşman ülkelerin arasında arabuluculuk etmek ve savaşı sona erdirmek amacıyla hükümetlere başvurmak kararını aldı. -420.

^[16] *Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı*. – 26-28 Mart 1915'te Bern'de savaşa karşı takınılacak tutumu görüşmek üzere toplandı. Konferans, uluslararası kadın hareketi lideri Clara Zetkin'in işbirliğiyle RSDİP Merkez Komitesine bağlı kadın kuruluşlarının girişimiyle yapılmıştı. İngiltere, Almanya, Fransa, Hollanda, İsviçre, İtalya, Rusya ve Polonya'yı temsilen 25 delegenin katıldığı konferansta Rus delegesi olarak N. K. Krupskaya ve İnessa Armand da bulunuyordu.

Konferans hakkında geniş bir rapor, 1 Haziran 1915 tarihli *Sosyal-Demokrat* gazetesinin eki olarak yayınlanmıştır. -42.

^[17] *Uluslararası Sosyalist Gençlik Konferansı*. – 2-6 Nisan 1915'te Bern'de savaşa karşı izlenecek yolu görüşmek için toplanmıştır. Rusya, Norveç, Hollanda, İsviçre, Bulgaristan, Almanya, Polonya, İtalya, Danimarka, İsveç gençlik örgütlerinden temsilcilerin katıldığı konferansta, her yıl uluslararası gençlik gününün kutlanmasına karar verildi ve seçilen Uluslararası Gençlik Bürosunun, *Jugend-Internationale* adlı bir dergi yayınlaması öngörüldü. Bu dergiye Lenin ve Karl Liebknecht yazılar yazmıştır. -42.

^[18] *Bağımsız İşçi Partisi*. – 1893'te James Keir Hardie ve Ramsay MacDonald gibi kimselerin öncülüğünde kuruldu. Burjuva partilerinden bağımsız olduğunu iddia ediyordu, ama Lenin'in deyişiyle “Sosyalizmden bağımsız, liberalizme bağımlıydı”, 1914-18 Emperyalist Dünya Savaşı başlangıcında savaş aleyhinde bir bildiri yayınladıysa da, sonra, Şubat 1914'te Londra'da yapılan Sosyalist Antantı Konferansında, temsilcileri sosyal-şoven bir karar desteklediler. Bu tarihten sonra da parti liderleri pasifist sözlere sığınarak sosyal-şoven bir tutumu benimsediler. 1919'da Üçüncü Enternasyonalin kurulmasıyla, parti liderleri tabandan gelen baskıya boyun eğerek sola kaymak zorunda kaldılar ve İkinci Enternasyondan çekildiler. 1921'de parti, İki-buçukçuncu Enternasyonal denilen örgüte girdi ve bunun yıkılmasıyla yeniden İkinci Enternasyonale katıldı. -45.

^[19] *Tesniyaki*. – 1903'te kurulan Bulgaristan Devrimci Sosyal-Demokrat İşçi Partisi. Kurucu Dimitri Blagoyev'i, lider olarak Georgi Dimitrov ve Vasil Kolarov izlediler. 1914-18'de Tesniyaki, emperyalist savaşa karşı çıktı; 1919'da Üçüncü Enternasyonale katıldı ve Bulgar Komünist Partisi adını aldı. -46.

^[20] *İngiliz Sosyalist Partisi*, 1911'de kuruldu, marksist propaganda ve ajitasyon yapıyordu. Lenin bu partiyi, “oportünist değil, liberallerden gerçekten bağımsız” diye değerlendiriyordu. Üye sayısının azlığı ve yığınlardan kopmuş

olması, partiye sekter bir nitelik veriyordu. 1914-18 Emperyalist Dünya Savaşı sırasında partide iki eğilim ortaya çıktı: birisi Henry Hyndman'ın öncülük ettiği açık bir sosyal-şoven eğilim, diğeri Albert Inkpin'in öncülüğünde enternasyonalist eğilim. Hyndman ile arkadaşları azınlıkta kalarak partiden çekildiler. Bundan sonra enternasyonalistlerin liderliğini ele almışlar ve 1920'de Büyük Britanya Komünist Partisini oluşturmuşlardır .-46.

^[21] *Tribünistler*. – 1907'de *De Tribune* adlı bir gazete yayınlayan Hollanda Sosyal-Demokrat İşçi Partisinde sol bir grup. 1909'da tribünistler partiden atıldılar ve Hollanda Sosyal-Demokrat Partisini kurdular. Bu parti, tutarlı bir devrimci parti olmadığı halde, Hollanda'da sol-kanat işçi sınıfı hareketini temsil ediyordu. 1918'de aynı grup Hollanda Komünist Partisini kurdu. - 46.

^[22] *İskra* ("Kıvılcım"). – 1900'de Lenin'in kurduğu bu gazete, Rusya çapında yayınlanan ilk marksist gizli gazete idi. RSDİP İkinci Kongresinden sonra, gazete, partinin merkez organı oldu. Lenin, *İskra*'dan söz ederken 51. sayıya kadar olanları kastediyor; 52. sayıdan sonra gazete menşeviklerin eline geçti. 52. sayıdan sonraki *İskra*'dan Lenin, "yeni *İskra*" diye söz eder. -50.

^[23] *RSDİP 1912 Ocak Konferansı*. – Prag'da 5-17 Ocak 1912'de yapılan RSDİP Altıncı Büyük Konferansıdır. Menşevikler, konferans kararı ile partiden atıldılar ve bolşevikler ile menşeviklerin aynı partinin bünyesi içinde buldukları dönem sona erdi. Prag Konferansında yeni bir parti, Bolşevik Partisi doğmuş oldu. -52.

^[24] *Luç* ("Işın"). – St. Petersburg'da Eylül 1912 ile Temmuz 1913 arasında yayınlanan legal menşevik tasfiyecilerin gazetesi. Lenin'in deyişi ile, gazete, "burjuvalar arasındaki zengin dostların parasıyla" yayınlanıyordu. -52.

^[25] *Marksizm ve Tasfiyecilik*. Bugünkü İşçi Sınıfı Hareketinin Temsil Sorunları Üzerine Makaleler. Kısım II". - 1914'te parti yayınevince yayınlanmıştır. Kitapta tasfiyecilere karşı makaleler vardır .-53.

^[26] *Leipziger Volkszeitung* ("Leipzig Halk Gazetesi"). – Alman Sosyal-Demokrat Partisi sol kanadının yayın organı. 1894'ten 1933'e kadar günlük olarak yayınlandı. Yazıkurulunda uzun süre Franz Mehring ve Rosa Luxemburg da vardı. 1917-1922 arasında gazete "bağımsızların" ve 1922'den sonra, sağ kanadın yayın organı oldu. -53.

^[27] *An*. – N. N. Jordania, Kafkas menşeviklerinin lideri. -56.

^[28] *International Korrespondenz*. – Uluslararası politika ve işçi sınıfı hareketi sorunlarıyla yakından ilgilenen Alman sosyal-şovenlerinin haftalık gazetesi. 1914-1917 yılları arasında Berlin'de yayınlandı. -56.

^[29] *Sovremenni Mir* ("Çağdaş Barış"). – St. Petersburg'da 1906-1918 arasında yayınlanan aylık, bilim, edebiyat ve siyaset dergisi. Dergide, G. V. Plehanov dahil, menşevikler de yazıyordu. 1914 yılı başında ve Plehanov grubu ile bir blok kurulduğu sıralarda, dergiye, bolşevikler de yazılar yazmışlardır. 1914-18 savaşı sırasında dergi sosyal-şovenlerin organı oldu. -57.